

Analysis of Attitudes, Motivations, and Barriers to Knowledge Sharing Behavior Among Postgraduate Students at the University of Tabriz

Masoumeh Akbarpour¹ , Afshin Hamdipour^{2✉} , and Hashem Atapour³

1. Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Education and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran. E-mail: masoumeh.akbarpour6803@gmail.com
2. Corresponding author, Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Education and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran. E-mail: hamdipour@tabrizu.ac.ir
3. Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Education and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran. E-mail: hashematapour@gmail.com

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received 12 October 2023

Received in revised form 16

December 2023

Accepted 29 December 2023

Published online 30 December

2023

Keywords:

Knowledge Sharing,

Knowledge Sharing Behavior,

Barriers,

Motivations.

ABSTRACT

Objective: The current study aims to explore the attitudes, motivations, and obstacles to knowledge sharing among postgraduate students at the University of Tabriz.

Methods: The research method employed is a descriptive survey. The statistical population of the present study is 6,223 postgraduate students from the University of Tabriz, with a sample of 374 individuals selected based on the relative stratified sampling method according to the Krejci-Morgan table. Data were collected using a researcher-developed questionnaire. Its validity was confirmed by experts in Library and Information Science, and its reliability was determined to be 82.9% using Cronbach's alpha. Data analysis was performed using SPSS version 24, employing descriptive and inferential statistics, independent t-tests, one-way analysis of variance, Pearson's correlation coefficient, and linear regression.

Results: The research findings indicated that the respondents' age, gender, and major academic groups of the respondents had an effect on their knowledge sharing behavior, but their level of education did not. Pearson's correlation coefficient results revealed a significant relationship between the extent of knowledge sharing and the components of attitude, motivation, barriers, resources, types of information, and knowledge sharing channels. Furthermore, the multiple regression analysis results showed that among all the independent variables, 'attitude towards knowledge sharing', 'types of shared information and knowledge', and 'motivation to share knowledge' were included in the equation. These three components explain 19% of the changes related to knowledge sharing.

Conclusion: Knowledge sharing can facilitate the exchange of ideas, experiences, and knowledge among students, leading to an expansion of knowledge and a deeper understanding of their subjects. In general, the implementation of knowledge sharing among postgraduate students at the University of Tabriz could help achieve the university's educational and research objectives.

Cite this article: Akbarpour, M., Hamdipour, A., & Atapour, H. (2023). Analysis of attitudes, motivations, and barriers to knowledge sharing behavior among postgraduate students at the University of Tabriz. *Academic Librarianship and Information Research*, 57 (4), 89-111. <http://doi.org/10.22059/jlib.2024.362319.1701>

© The Author(s).

Publisher: University of Tehran.

DOI: <http://doi.org/10.22059/jlib.2024.362319.1701>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Knowledge Sharing (KS) is a crucial activity in knowledge management. The organizational benefits of KS include leveraging past experiences, prompt problem-solving, fostering new ideas and insights, and eliminating redundancy. At the individual level, it facilitates skill development, knowledge enhancement, and provides a platform for continuous learning (Mahmoudi Topkanlou, 2016). In academic settings, KS plays a pivotal role in knowledge management. It demands a thorough understanding of how to effectively manage and enhance the value of knowledge assets (Fullwood et al., 2013).

A review of studies on KS behavior reveals that student KS has been explored from various perspectives and dimensions. Findings from diverse studies (Wangpipatwong, 2009; Rehman et al., 2011; Ong et al., 2011; Ugochi Isika et al., 2013; Chong, 2014; Dzandu, 2014; Majid et al., 2015; Ali & Khan, 2016; Farajpahlou et al., 2017; Kaffashan Kakhki et al., 2017; Rafique & Anwar, 2017; Islam et al., 2017; Nisar ul Haq & Haque, 2018; Malmir & Ziaei, 2019; Aljaaidis et al., 2020; Arastoopoor et al., 2022; Arif et al., 2022; Deng et al., 2023; Kaba et al., 2023) indicate a direct positive relationship between willingness to share and trust. Also, willingness to KS is related to motivation, perception, and learning.

In addition, the KS attitude and intention directly and meaningfully shaped the KS behavior. In some studies, major barriers to KS have been mentioned: Ali and Khan (2016) identified two main factors as barriers to KS. First, “people only share with those who share with them” and the other was “afraid that others would perform better”. Also, shyness and poor language skills (Majid et al., 2015), give-and-take (Rafique & Anwar, 2017), lack of KS culture and appreciation (Rafique & Anwar, 2019) are mentioned as barriers to KS. Due to the importance of universities in moving towards effective knowledge management and the role of students as one of the most important constructive elements in this process, examining the KS behavior of students can lead to the strengthening of their behavioral aspects, the promotion and effective application of knowledge, and the strengthening of students' academic level. Considering that KS behavior among postgraduate students at the University of Tabriz (PSUT) has not been investigated, the aim of the current study is to examine the attitude, motivations, and barriers of KS behavior among PSUT. The research hypotheses are as follows:

1. There is a disparity between demographic factors (gender, age, educational level, and major academic groups) and KS behavior among PSUT.
2. The general attitude towards KS among PSUT varies across major academic groups.
3. There is a positive correlation between the level of KS among PSUT and its components.

The current study aims to explore the attitudes, motivations, and obstacles to knowledge sharing among postgraduate students at the University of Tabriz.

Method

The research method is a descriptive survey. The statistical population of the present study is 6223 PSUT in the academic year 2019-2020, and 374 of them were selected as the sample using relative stratified sampling method according to the Krejcie-Morgan table. The data collection tool was a researcher-designed questionnaire, the questionnaire consisted of two main parts, which the respondents completed with full knowledge and satisfaction. The first part focused on demographic characteristics of the sample (gender, age, level of education, title of the field of study, name of the faculty). The second part of the questionnaire consisted of 50 closed-ended questions. Responses were measured on a five-point Likert scale. Then, the general attitude towards KS was measured with 3 items, ranging from strongly agree (5) to strongly disagree (1) and other dimensions (KS with 4 items, the desired resources in KS with 6 items, the understanding of KS in performing academic tasks with 3 items, types of information and knowledge shared with 8 items, motivations for sharing knowledge with 8 items, desired channels for sharing knowledge with 6 items and limiting factors for KS with 12 items) were ranging from 1 (Never) to 5 (Always). Each student could receive minimum and maximum points of 1 and 5, respectively, for each component option, with average points calculated as 3. Validity of questionnaire was confirmed by experts in Knowledge and information science and its reliability was calculated by Cronbach's alpha equal to 82.9%. Data analysis was conducted using descriptive and inferential statistics, including independent t-tests, one-way analysis of variance, Pearson's correlation coefficient and linear regression were used in the SPSS version 24.

Results

The findings of the research showed that the age, gender and major academic groups of the respondents had an effect on their KS behavior, but the level of education did not affect. The results of Pearson's correlation coefficient showed that there was a significant relationship between the amount of KS and the components of "attitude, motivation, barriers, resources, types of information, and KS channels". Also, the results of multiple regression analysis showed that among all the independent variables, "attitude towards sharing knowledge", "types of shared information and knowledge" and "motivation to share knowledge" were entered into the equation, which in total 19% of the changes related to sharing knowledge, are explained by these 3 components. Other findings of the research showed that the most important motivations for KS according to PSUT viewpoints were helping others, learning from others, exchanging knowledge, and maintaining mutual relations. Also, according to them, the most important obstacles to KS are "lack of communication with others", "lack of KS culture" and "fear of others better performance". The first hypothesis received partial confirmation, whereas the second and third hypotheses were supported.

Conclusions

Knowledge Sharing (KS) can facilitate the exchange of ideas, experiences, and knowledge among students, leading to the expansion of knowledge and a deeper understanding of the

subjects studied. In general, if KS is implemented among postgraduate students at the University of Tabriz (PSUT), it can help achieve the university's educational and research goals. KS can foster increased cooperation and interaction among PSUT students. These interactions can lead to the formation of working groups and joint projects, thereby enhancing the students' ability to cooperate and solve problems.

Knowledge sharing can facilitate the exchange of ideas, experiences, and knowledge among students, leading to an expansion of knowledge and a deeper understanding of their subjects. In general, the implementation of knowledge sharing among postgraduate students at the University of Tabriz could help achieve the university's educational and research objectives.

تحلیل نگرش، انگیزه‌ها، و موانع رفتار اشتراک دانش در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز

معصومه اکبرپور^۱، افشین حمدی‌پور^۲، هاشم عطاپور^۳

۱. گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. رایانامه: masoumeh.akbarpour6803@gmail.com
 ۲. نویسنده مسئول، دانشیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. رایانامه: hamdipour@tabrizu.ac.ir
 ۳. دانشیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. رایانامه: hashematapour@gmail.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	هدف: هدف از پژوهش حاضر تحلیل نگرش، انگیزه‌ها، و موانع رفتار اشتراک دانش در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز است.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰	روش پژوهش: روش پژوهش توصیفی-پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش حاضر ۶۲۲۳ دانشجوی تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز بوده که با روش نمونه‌گیری طبقه‌ای نسبی مطابق جدول کرجسی و مورگان ۳۷۴ نفر به عنوان نمونه انتخاب گردید. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسش‌نامه محقق ساخته بود که روایی آن به تأیید متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی رسید و پایایی آن به وسیله آلفای کرونباخ معادل ۸۲/۹ درصد محاسبه شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد.
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۹/۲۵	یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که سن، جنسیت و گروه‌های عمده تحصیلی پاسخ‌دهندگان در رفتار اشتراک دانش آنها تأثیرگذار بوده است؛ اما مقطع تحصیلی تأثیرگذار نبوده است. نتایج ضریب همبستگی پیرسون نشان داد بین میزان اشتراک دانش و مؤلفه‌های «نگرش، انگیزش، موانع، منابع، انواع اطلاعات، و کانال‌های به اشتراک‌گذاری دانش» رابطه معنادار وجود داشته است. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نشان داد از بین همه متغیرهای مستقل، «نگرش به اشتراک دانش»، «انواع اطلاعات و دانش به اشتراک‌گذاری شده» و «انگیزه‌های به اشتراک‌گذاری دانش» وارد معادله شدند که در مجموع ۱۹ درصد از تغییرات مربوط به اشتراک دانش را این سه مؤلفه تبیین می‌کنند.
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۰۸	نتیجه‌گیری: اشتراک دانش می‌تواند تبادل ایده‌ها، تجارب و دانش را در بین دانشجویان تسهیل کند و به گسترش دانش و فهم عمیق‌تر موضوعات مورد مطالعه منجر شود. به طور کلی، اگر اشتراک دانش در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز پیاده شود می‌تواند به تحقق اهداف آموزشی و پژوهشی دانشگاه کمک کند.
تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۱۰/۰۹	
کلیدواژه‌ها: تسهیم دانش، رفتار اشتراک دانش، موانع، انگیزه‌ها.	

استاد: اکبرپور، معصومه؛ حمدی‌پور، افشین؛ و عطاپور، هاشم (۱۴۰۲). تحلیل نگرش، انگیزه‌ها، و موانع رفتار اشتراک دانش در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز. *تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی*، ۵۷ (۴)، ۸۹-۱۱۱. <http://doi.org/10.22059/jlib.2024.362319.1701>

مقدمه

دانش را می‌توان به طور کلی به عنوان پیشرفت در درک نتایج پردازش اطلاعات، ایجاد و ترکیب مجدد ایده‌ها تعریف کرد (بانک جهانی^۱، ۲۰۲۱). دانش، ابزاری است که در کم کردن فاصله بین کشورهای پیشرفته و در حال توسعه، توجه دولت‌ها و سازمان‌های ملی و بین‌المللی را به خود جلب کرده است. سازمان‌ها به دلیل افزایش فشارهای رقابتی برای کارایی، رشد و کاهش زمان گردش کار و انعطاف‌پذیری، به مدیریت دانش علاقه‌مند شده و در آن سرمایه‌گذاری کرده‌اند (رایان و دیگران^۲، ۲۰۱۲؛ وانگ و نو^۳، ۲۰۱۰). دانش تنها منبع بی‌پایان است که با استفاده بیشتر، حجم آن بیشتر می‌شود. بنابراین، ضروری است سازمان‌ها بدانند که چه دانشی در اختیار دارند تا به طور مؤثر از دانش خویش بهره‌برداری کنند (کیخا، ۱۳۹۷). از طرف دیگر، موفقیت در امر مدیریت دانش در گرو اشتراک دانش است (وانگ و نو، ۲۰۱۰). حسن‌زاده (۱۳۸۶) اشتراک دانش را قلب مدیریت دانش دانسته که باعث افزایش تخصص در سراسر سازمان می‌شود و این موضوع ایجاد تغییر در سازمان را تسریع می‌کند. آنچه مردم را به اشتراک دانش بر می‌انگیزاند فناپذیری دانش است، زیرا دانش عمر کوتاهی دارد و در صورت عدم استفاده به سرعت ارزش خود را از دست می‌دهد (وامیتو^۴، ۲۰۱۵). به طور کلی، دانش چیزی نیست؛ اما وقتی به اشتراک گذاشته می‌شود ارزش‌های خود را به دست می‌آورد (چنگ، هو و لائو^۵، ۲۰۰۹).

به اشتراک‌گذاری دانش یک فرایند هم‌افزایی است به این معنا که فرد بیشتر از آنچه که می‌گذارد بهره می‌برد (دزاندو، بوتنگ و تنگ^۶، ۲۰۱۴). از این‌رو، اشتراک دانش هم از لحاظ سازمانی و هم از لحاظ فردی مزایای فراوانی از جمله بهره‌گیری از دانش و تجربیات گذشته، پاسخ سریع به مشکلات، توسعه افکار، اندیشه‌ها و بینش جدید و اجتناب از دوباره‌کاری‌ها را برای سازمان به همراه دارد. در سطح فردی نیز اشتراک دانش باعث توسعه مهارت‌ها، دانسته‌ها و دانش افراد شده و زمینه یادگیری بیشتر را برای آنها فراهم می‌آورد (محمودی توپکانلو، ۱۳۹۶). سازمان‌های دانش‌محور نقش مهمی در ایجاد دانش از طریق پژوهش و اشاعه آن از طریق اشتراک ایفاء می‌کنند (فول وود، راولی و دلبریج^۷، ۲۰۱۷). رفتار به اشتراک‌گذاری دانش و موانع آن فقط به سازمان‌ها محدود نمی‌شود بلکه دانشجویان نیز چنین گرایش‌هایی را از خود نشان داده‌اند (جر یوئن و شاهین مجید^۸، ۲۰۰۷) در طول سال‌ها، پژوهشگران تلاش کرده‌اند تا رفتار اشتراک دانش را در سطح سازمانی (چو و چان^۹، ۲۰۰۸) و در سطح فردی (هس و هانسن^{۱۰}، ۲۰۰۵) بررسی کنند. در میان سازمان‌های مختلف، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی با داشتن امکانات تحقیقاتی گسترده، نقش بارزتری در این زمینه ایفاء می‌کنند (جعفرزاده کرمانی، ۱۳۹۴). در محیط‌های آموزشی و پژوهشی به اشتراک‌گذاری دانش می‌تواند مهمترین فرایند مدیریت دانش تلقی شود زیرا بخش عمده‌ای از جامعه آن با دانش و فرایند به اشتراک‌گذاری سرو کار دارند و انتظار می‌رود درک درستی از مدیریت دقیق و بهینه ارزش‌داری‌های دانش خود داشته باشند (فول وود و دیگران، ۲۰۱۷). همچنین دانشگاه‌ها نقش مهمی در انتقال دانش به سازمان‌های دیگر، محیط‌های کسب‌وکار یا مؤسسه‌های فرهنگی، اجتماعی و نیز حمایت از یادگیری از طریق برنامه‌های آموزشی ایفاء می‌کنند. یکی از مهمترین عوامل مؤثر در تولید و خلق دانش در دانشگاه‌ها، تبادل و اشتراک دانش اعضای جامعه دانشگاهی به ویژه دانشجویان با یکدیگر است (ساد و هارون^{۱۱}، ۲۰۱۳). علاوه بر این، با افزایش اشتراک دانش در میان دانشجویان در محیط کلاس فیزیکی، توانایی کمک به دیگر کاربران وب نیز در سراسر جهان افزایش یافته است. با این حال، نباید از اشتراک دانش در میان دانشجویان از طریق تعاملات چهره به چهره و

1. World Bank
2. Ryan et al
3. Wang & Noe,
4. Wamitu
5. Cheng, Ho, & Lau
6. Dzandu, Boateng, & Tang
7. Fullwood, Rowley & Delbridge
8. Jer Yuen, & Shaheen Majid
9. Chow & Chan
10. Haas & Hansen
11. Saad & Haron

سایر کانال‌های اشتراک‌گذاری به ویژه شبکه‌های اجتماعی غافل بود، زیرا این امر نیز یادگیری جمعی دانشجویان را تسهیل می‌کند (جر یوئن و شاهین مجید، ۲۰۰۷). از این‌رو، اشتراک فعال و داوطلبانه دانش بین آنها یک عنصر ضروری از یادگیری مؤثر در سطح دانشگاه است (چونگ، ته و تان^۱، ۲۰۱۴). و انتظار می‌رود دانشجویان بتوانند نقش اشتراک دانش را در یادگیری خود درک کنند. پیشرفت در فناوری اطلاعات و ارتباطات، با ایجاد راه‌های جدید یادگیری و اشتراک دانش، بخش‌های آموزشی را با چالش مواجه کرده است. اگرچه به اشتراک‌گذاری دانش دانشجویان در دانشگاه‌ها می‌تواند فواید بسیار زیادی برای آنها داشته باشد؛ اما به عنوان یکی از مسایل و چالش‌های بنیادین مدیریت دانش در دانشگاه‌ها نیز مطرح است (ساد و هارون، ۲۰۱۳). اینکه چگونه دانش ضمنی در ذهن آنها شناسایی و برای استفاده به اشتراک گذاشته شود (اوگوچی ایسیکا و دیگران^۲، ۲۰۱۳). از این‌رو، دانشگاه تبریز با بافت آموزشی، پژوهشی و فناورانه خود سعی در فراهم ساختن بستری مناسب برای تولید، خلق و اشتراک دانش دارد تا از این راه به پیشبرد اهداف و توسعه علم و دانش در منطقه و در سطح ملی کمک نماید. پژوهش‌هایی که تاکنون در بافت دانشگاه‌ها صورت گرفته، اغلب مدیریت دانش سازمانی کارکنان و اعضای هیئت علمی را مورد توجه قرار داده است. با توجه به نقش دانشجویان تحصیلات تکمیلی در اشتراک دانش، بررسی نگرش، انگیزه‌ها و موانع رفتار اشتراک دانش آنها ضروری است و خلاهایی در این زمینه وجود دارد که از جمله آنها می‌توان به نداشتن آگاهی کافی در زمینه اشتراک دانش، نداشتن انگیزه برای اشتراک‌گذاری دانش با همسالان خود و یا با سایر دانشجویان، عدم فرهنگ‌سازی به اشتراک‌گذاری دانش در بین دانشجویان توسط مسئولان دانشگاه‌ها و به اشتراک نگذاشتن منابع علمی توسط بیش از ۳۲ درصد از دانشجویان در شبکه‌های اجتماعی علمی (زوارقی، حمدی پور و قاسمی‌زاده، ۲۰۱۸) و ... اشاره کرد. بنابراین، ضرورت دارد دانشجویان تشویق شوند تا آنچه را که می‌دانند به اشتراک بگذارند تا ظرفیت یادگیری خود را افزایش دهند و زمانی که به دانشجویان آموزش داده می‌شوند تا یک نگرش اشتراکی فعال ایجاد کنند، می‌توانند دانش و توانایی خود را برای یادگیری افزایش دهند (اونگ و دیگران^۳، ۲۰۱۱). بر این اساس، به دلیل اهمیت دانشگاه‌ها در مسیر حرکت به سوی مدیریت اثربخش دانش و نقش دانشجویان به عنوان یکی از مهمترین عناصر سازنده در این فرایند، بررسی رفتار اشتراک دانش دانشجویان می‌تواند به تقویت جنبه‌های رفتاری آنها و ارتقای مؤثر دانش و کاربرد آن در جامعه، تقویت سطح علمی دانشجویان و نیز در ارتقای رتبه دانشگاه در نظام‌های رتبه‌بندی ملی و بین‌المللی منجر شود، بنابراین، پژوهش حاضر در نظر دارد نگرش، انگیزه‌ها، و موانع رفتار اشتراک دانش در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز را تحلیل کند. بدین ترتیب پژوهش حاضر در نظر دارد تا به پرسش‌های زیر پاسخ دهد:

پرسش‌های پژوهش

۱. میزان اشتراک دانش توسط دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز به چه صورت است؟
۲. دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز چه نوع اطلاعات و دانشی را به اشتراک می‌گذارند؟
۳. موانع اشتراک دانش در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز کدامند؟
۴. انگیزه‌های به اشتراک‌گذاری دانش توسط دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز کدامند؟
۵. تعیین‌کننده‌های مدل رگرسیونی میزان اشتراک دانش دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز کدامند؟

فرضیه‌های پژوهش

۱. بین عوامل جمعیت‌شناختی (جنسیت، سن، مقطع تحصیلی و گروه‌های عمده تحصیلی) و رفتار اشتراک دانش دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز تفاوت وجود دارد.
۲. نگرش کلی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز نسبت به اشتراک دانش در گروه‌های عمده تحصیلی تفاوت دارد.
۳. بین میزان اشتراک دانش دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز و مؤلفه‌های آن رابطه مثبت وجود دارد.

پیشینه پژوهش

۱. مطالعات داخلی

بررسی مطالعات صورت گرفته در زمینه رفتار اشتراک دانش نشان می‌دهد که اشتراک دانش دانشجویان از جنبه‌ها و ابعاد گوناگون می‌تواند مورد بررسی قرار گیرد که در ادامه، به نتایج برخی از پیشینه‌های داخلی اشاره می‌شود.

کفاشان کاخکی و دیگران (۱۳۹۵) با انجام پژوهشی پیش‌شرط‌ها و پیامدهای قصد اشتراک دانش در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی شیراز را بررسی کردند. یافته‌ها نشان داد نگرش، هنجارهای ذهنی، باورهای رفتاری و باورهای هنجاری بر قصد اشتراک دانش تأثیر می‌گذارند. فرج‌پهلوی، سلیمان‌پور قراقولو و حیدری (۱۳۹۵) با انجام پژوهشی اشتراک دانش و عوامل مؤثر بر آن را در میان دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز بررسی کردند. یافته‌های آنها نشان داد که از نظر دانشجویان این دانشگاه، زیرساخت فرهنگی و تمایل دانشجویان به اشتراک دانش در دانشگاه شهید چمران اهواز وجود دارد؛ اما زیرساخت‌های دیگر یعنی عوامل انسانی، فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی، راهبردهای مدیریتی و عوامل ساختاری-اداری دچار ضعف هستند و نیاز به تقویت دارند.

کفاشان کاخکی، آسمان دره و محمدیان (۱۳۹۶) در پژوهشی میزان تأثیر عوامل مؤثر بر شکل‌گیری رفتار اشتراک دانش از دیدگاه دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد را بررسی کردند. یافته‌های پژوهش نشان داد که ارزش درک شده بر قصد اشتراک دانش تأثیر مستقیم و معناداری دارد. همچنین، نتایج نشان‌دهنده تأثیر مستقیم و معنادار انگیزش بر نگرش و قصد اشتراک دانش بود. مالمیر و ضیایی (۱۳۹۸) عوامل انگیزشی مؤثر بر تسهیم دانش کارکنان آرشو ملی ایران را بررسی کردند. یافته‌ها حاکی از آن است که عوامل انگیزشی درونی و بیرونی تأثیر مثبتی بر تمایل به اشتراک دانش و رفتار اشتراک دانش دارد. همچنین از عوامل انگیزشی درونی «کسب موفقیت» و «لذت بردن از کمک به دیگران» و از عوامل انگیزشی بیرونی «امنیت شغلی» و «به رسمیت شناختن» مؤثرترین متغیرها در اشتراک دانش هستند.

ارسطوپور و دیگران (۱۴۰۰) فرهنگ سازمانی و موانع اشتراک دانش را با هدف طراحی زیرساخت اشتراک دانش بررسی کردند. نتایج آنها نشان داد که خرده فرهنگ‌های سازمانی در جامعه مورد مطالعه تفاوت معناداری باهم داشته و به ترتیب سه فرهنگ بروکراتیک، مشارکتی و انطباق‌پذیر در آن حاکم است. همچنین مؤلفه‌های فرهنگ بروکراتیک نسبت به سایر خرده فرهنگ‌ها از رتبه بالاتری برخوردار بوده و بین موانع اشتراک دانش در جامعه مورد بررسی تفاوت وجود داشت. افزون بر این، نتایج نشان داد که عوامل انسانی و راهبردهای رهبری مهمترین گروه‌های موانع اشتراک دانش در جامعه پژوهش بودند.

میرزنده‌دل، فهیمی‌فر و نوروزی (۱۴۰۱) با انجام پژوهشی به تعیین وزن‌دهی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر تسهیم دانش در پارک علم و فناوری گیلان با استفاده از فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی پرداختند. یافته‌ها نشان داد عوامل فرهنگی اجتماعی (با وزن ۰/۳۴۰) در اولویت اول و عوامل فردی (با وزن ۰/۲۸۷)؛ عوامل فناوری (با وزن ۰/۲۳۷) و در نهایت، عوامل سازمانی (با وزن ۰/۱۳۶) به ترتیب بیشترین تأثیر را بر تسهیم دانش دارند. از سویی دیگر عوامل مؤثر بر تسهیم دانش به ترتیب اولویت؛ سرمایه اجتماعی، اعتماد، شبکه‌های مجازی، آموزش به‌کارگیری فناوری، انگیزش، تعهد عاطفی، گروه‌افزار، مهارت‌های ارتباطی، زیرساخت‌های فناوری، پاداش سازمانی، فرهنگ سازمانی و ساختار سازمانی هستند که مهمترین آنها؛ سرمایه اجتماعی، اعتماد و شبکه‌های مجازی به‌شمار می‌آیند این نتایج نشان می‌دهد شرکت‌های دانش‌بنیان برای رواج تسهیم دانش در سازمان باید، در مرحله نخست، سرمایه اجتماعی را تقویت کنند.

منطق و دیگران (۱۴۰۲) عوامل اعتمادآفرین مؤثر بر تسهیم دانش سازمانی را بررسی کردند. یافته‌های آنها نشان داد عوامل اعتمادآفرین مؤثر بر تسهیم دانش را می‌توان در شش بعد کلی شامل عوامل اعتماد سازمانی، هنجار ذهنی، نگرش به تسهیم دانش، انگیزش بیرونی، انگیزش درونی و حمایت سازمانی دسته‌بندی نمود. در میان عوامل مؤثر از دیدگاه خبرگان، عامل اعتماد سازمانی با میانگین کل برابر با ۴/۸۶ دارای بیشترین تأثیرگذاری و انگیزش بیرونی با میانگین کل برابر ۴/۱۴، دارای کمترین تأثیرگذاری بر تسهیم دانش است.

۲. مطالعات خارجی

جر یوئن و شاهین مجید (۲۰۰۷) با انجام پژوهشی الگوهای به اشتراک گذاری دانش دانشجویان کارشناسی در سنگاپور را بررسی کردند. نتایج آنها نشان داد به طور کلی دانشجویان نگرش مثبتی نسبت به اشتراک دانش داشتند و از اهمیت آن در یادگیری همسالان قدردانی می‌کردند. ایمیل کانال ارتباطی ترجیحی برای این منظور بود. همچنین نتایج نشان داد رقابت شدید بین دانشجویان برای عملکرد بهتر از همکلاسی‌های خود و فقدان عمق در رابطه، دو عامل مهم مانع از فعالیت به اشتراک گذاری دانش بودند. همچنین نتایج نشان داد که مؤسسات دانشگاهی باید روش‌های آموزشی خود را بررسی کنند تا فرایند یادگیری، کمتر رقابتی شود تا به بهبود دانش در میان دانشجویان کمک کند.

وانگپیپاتونگ^۱ (۲۰۰۹) با انجام پژوهشی عوامل مؤثر بر اشتراک دانش در میان دانشجویان دانشگاه را مورد مطالعه قرار دادند. نتایج پژوهش وی نشان داد که حمایت فنی، توانایی دانشجویان برای اشتراک و میزان رقابت با همکلاسی‌ها به طور معناداری بر دانش دانشجویان تأثیر می‌گذارد. در مقابل، تمایل دانشجویان به اشتراک گذاری، حمایت مدرسان و در دسترس بودن فناوری، هیچ‌گونه تأثیری بر اشتراک دانش دانشجویان ندارد. الرحمان و دیگران^۲ (۲۰۱۱) در طی پژوهشی رفتار اشتراک گذاری دانش دانشجویان دو دانشگاه لومس و کومساتس^۳ را بررسی کردند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که عوامل: اعتماد، تمایل به اشتراک، انگیزه، درک در مورد اشتراک دانش و یادگیری از طریق اشتراک دانش در میان دانشجویان دو دانشگاه تأثیر می‌گذارد و علاوه بر این موارد، بین تمایل برای به اشتراک گذاشتن و اعتماد رابطه مستقیم مثبت وجود دارد و پس از آن تمایل به اشتراک با انگیزه، ادراک و یادگیری از طریق اشتراک دانش رابطه دارد. همچنین نتایج پژوهش آنها نشان داد که دو عامل (درک انگیزش و تمایل به اشتراک) باعث افزایش یادگیری از طریق اشتراک دانش می‌شود.

اونگ و دیگران (۲۰۱۱) در طی پژوهشی عوامل مؤثر بر اشتراک دانش در میان دانشجویان دوره کارشناسی در مالزی را بررسی کردند. نتایج آنها نشان داد که تحت تأثیر ساز و کارهای (ارتباطات الکترونیکی برخط، تعامل اجتماعی، فعالیت‌های خارج از محوطه دانشگاه و فعالیت‌های یادگیری)، موانع مختلفی در ارتباط با انگیزه‌های اشتراک دانش وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد که مشکلات فناوری اطلاعات و ارتباطات، فقدان اعتماد به نفس، محدودیت‌های بیرونی، خودکارآمدی و ویژگی‌های اجتماعی می‌تواند موانعی برای تبادل دانش ایجاد کنند. انگیزه به اشتراک گذاری دانش تحت تأثیر رابطه، پاداش و میزان رضایت از فعالیت‌های اشتراک دانش بود. وی و دیگران^۴ (۲۰۱۲) با انجام پژوهشی الگوهای به اشتراک گذاری دانش دانشجویان کارشناسی ارشد در دانشگاه‌های دولتی و خصوصی را بررسی کردند. نتایج پژوهش آنها نشان داد بین دانشگاه‌های دولتی و خصوصی تا آنجا که به الگوهای اشتراک دانش دانشجویان مربوط می‌شود، تفاوت معناداری وجود دارد. دانشجویان دانشگاه‌های دولتی و خصوصی به طور کلی نگرش مثبت نسبت به اشتراک دانش دارند. انسجام گروهی یکی از عواملی است که دانشجویان دانشگاه‌های خصوصی را به سمت به اشتراک گذاشتن دانش خود با همسالان‌شان هدایت می‌کند.

اوگوچی ایسیکا و دیگران (۲۰۱۳) با انجام پژوهشی رفتار اشتراک دانش دانشجویان تحصیلات تکمیلی در دانشگاه مالایا را بررسی کردند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که عوامل انگیزشی برای اشتراک دانش در میان دانشجویان تحصیلات تکمیلی با توجه به تفاوت اهداف دانشجویان متفاوت است. عواملی مانند پاداش بیرونی بر رفتار اشتراک دانش پاسخ‌دهندگان تأثیر نداشت. علاوه بر این، مخازن سازمانی در دانشگاه به عنوان ابزار سازمانی برای تسهیل مبادله و انتشار دانش مورد بررسی قرار گرفت. همچنین نتایج نشان داد مخازن سازمانی برای انجام وظایف به اشتراک گذاری دانش کافی نیست.

اسنایدر و ان لی پارتیگ^۵ (۲۰۱۳) در پژوهشی درک ویژگی‌های کانال‌های ارتباطی در اشتراک دانش دانشجویان را بررسی کردند. نتایج این پژوهش نشان داد هرچند شرکت‌کنندگان اظهار داشتند که به طیف وسیعی از کانال‌های ارتباطات و اطلاعات

1. Wangpipatwong

2. Rehman et al.

3. Lums & Comsats

4. Wei et al.

5. Snyder & Eng Lee-Partridge

دسترسی دارند؛ اما آنها تمایل داشتند برای به اشتراک‌گذاری دانش از روش‌های چهره به چهره، تلفن و ایمیل استفاده کنند. علاوه بر این، سهولت استفاده، قابلیت اطمینان، راحتی و توانایی کانال برای انتقال اطلاعات، عواملی هستند که در انتخاب کانال ارتباطی مؤثر هستند. وی و دیگران (۲۰۱۴) پژوهشی را با عنوان مطالعه تطبیقی الگوی اشتراک دانش در میان دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشگاه‌های خصوصی در بنگلادش انجام دادند. نتایج نشان داد که دانشجویان تحصیلات تکمیلی نسبت به دانشجویان مقطع کارشناسی، درک بیشتری نسبت به اشتراک دانش داشتند.

مجید و دیگران^۱ (۲۰۱۵) در پژوهشی ترجیحات و عوامل انگیزشی به اشتراک‌گذاری دانش توسط دانشجویان را بررسی کردند. نتایج نشان داد که بیش از نیمی از دانشجویان اشتراک دانش به صورت چهره به چهره را ترجیح می‌دهند، ۲۶ درصد مشارکت در انجمن‌های بحث الکترونیکی برخط مربوط به مطالعه را ترجیح دادند. انگیزه اصلی برای به اشتراک‌گذاری دانش از طریق چهره به چهره دریافت بازخورد فوری از طرف همسالان بود در حالی که انگیزه اصلی در بحث برخط قابلیت دسترسی به زمان کافی برای مفهوم‌سازی و بیان ایده‌ها بود. خجالتی بودن و مهارت‌های زبانی ضعیف موانع عمده برای به اشتراک‌گذاری دانش چهره به چهره شناسایی شد. علی و خان^۲ (۲۰۱۶) در پژوهشی سازوکارهای رفتاری الگوی اشتراک دانش در میان محققان پژوهشی را بررسی کردند. نتایج این پژوهش نشان داد که روابط معناداری در الگوهای اشتراک دانش وجود دارد. پاسخ‌دهندگان نگرش مثبت نسبت به اشتراک دانش دارند، و اکثریت پاسخ‌دهندگان گفتگو و صحبت با دانشجویان را برای به اشتراک‌گذاری دانش با همسالان ترجیح می‌دهند. علاوه بر این، دو عامل اصلی به عنوان مانع اشتراک دانش شناخته شد. اول اینکه «افراد فقط با کسانی دانششان را به اشتراک می‌گذارند که آنها نیز دانش خود را به اشتراک بگذارند»، و دیگری «ترس از بهتر عمل کردن دیگران» بود.

رفیق و انوار^۳ (۲۰۱۷) در طی پژوهشی انگیزه اشتراک دانش در میان دانشجویان پزشکی دانشگاه لاهور پاکستان را بررسی کردند. نتایج آنها نشان داد که دانشجویان پزشکی موضوعات مربوط به امتحان را مورد بحث قرار می‌دهند و اشتراک دانش خود را درک کرده بودند. مشارکت کلاسی و بحث گروهی آنها را تحریک می‌کرد تا دانش خود را با همتایان خود به اشتراک بگذارند. همتایان نیز به عنوان یک مانع بزرگ اشتراک دانش شناسایی شد. اسلام، نورین و مصطفی^۴ (۲۰۱۷) در طی پژوهشی الگوی اشتراک دانش میان دانشجویان دانشکده هنر دانشگاه داکا را بررسی کردند. نتایج نشان داد که اکثر دانشجویان دانشکده هنر، با رضایت خود، دانششان را به اشتراک می‌گذارند. گرچه بیشتر دانشجویان معتقدند که اشتراک دانش به آنها کمک می‌کند تا دانش و ایده‌های جدیدی را خلق کنند، در حالی که یادگیری از یکدیگر انگیزه اصلی آنها برای اشتراک دانش است.

نزالحق وهایک (۲۰۱۸) با انجام پژوهشی اشتراک دانش در میان دانشجویان پاکستان را بررسی کردند نتایج پژوهش آنها نشان داد که اعتماد، نگرش و استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات از عوامل کلیدی برای افزایش دانش در میان دانشجویان است. استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات، در پیش‌بینی اشتراک دانش، بسیار اهمیت دارد. رفیق و انوار (۲۰۱۹) موانع اشتراک دانش در میان دانشجویان پزشکی در پاکستان را بررسی کردند. یافته‌های آنها نشان داد که دانشجویان پزشکی، دادن و گرفتن را مانع بزرگی برای اشتراک دانش می‌دانند. همچنین فقدان فرهنگ اشتراک دانش و قدردانی را به عنوان موانع بزرگ اشتراک دانش در بین دانشجویان پزشکی شناسایی کردند.

الجاعیدیس، بگیس، و المعتر^۵ (۲۰۲۰) در پژوهشی تسهیم دانش و اثربخشی افراد را در مؤسسات آموزشی بررسی کردند. نتایج رگرسیون چندگانه نشان داد که تمایل به اشتراک‌گذاری و توانایی به اشتراک‌گذاری دانش به طور مثبت با اشتراک دانش مرتبط است. علاوه بر این، نتیجه رگرسیون ساده نشان داد که اثربخشی افراد به طور مثبت با اشتراک دانش مرتبط است. حسین و دیگران^۶ (۲۰۲۱) با انجام پژوهشی انگیزه فردی و تأثیر رسانه‌های اجتماعی بر به اشتراک‌گذاری دانش و عملکرد یادگیری، دانشجویان را بررسی کردند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که کارکردهای رسانه‌های اجتماعی (مبادله اسناد، ارتباطات مجازی،

1. Majid et al.

2. Ali & Khan

3. Rafique & Anwar

4. Islam, Nowrin, & Mostofa

5. Aljaaidis, Bagais, & Al-Moataz

6. Hosen et al.

و شکل‌گیری دانش) و انگیزه فردی (شهرت) عوامل اصلی هستند که مؤسسات آموزش عالی می‌توانند برای تشویق به اشتراک‌گذاری دانش و بهبود عملکرد یادگیری دانشجویان از آنها استفاده کنند.

عارف، قیصر و کانوال^۱ (۲۰۲۲) عوامل مؤثر بر اشتراک دانش توسط دانشجویان در رسانه‌های اجتماعی و خلاقیت فردی را بررسی کردند. علی‌رغم استفاده روزافزون از فناوری‌های رسانه‌های اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه، اطلاعات کمی در مورد اشتراک دانش در رسانه‌های اجتماعی و خلاقیت فردی، به ویژه در کشورهای در حال توسعه مانند پاکستان وجود دارد. یافته‌های آنها نشان داد که دانشجویان از رسانه‌های اجتماعی برای به اشتراک‌گذاری دانش استفاده می‌کنند. علاوه بر این، شرایط تسهیل (منابع فناورانه، مهارت‌ها و دانش مورد نیاز)، توانایی به اشتراک گذاشتن دانش، مزایای متقابل درک شده و قصد رفتاری به طور مثبت بر اشتراک دانش تأثیر می‌گذارد. در بین عوامل مورد بررسی، قصد رفتاری مهمترین پیش‌بین تسهیم دانش دانشجویان شناسایی شد.

دنگ و دیگران^۲ (۲۰۲۳) اشتراک دانش مبتنی بر فناوری دیجیتال در عملکرد شغلی را بررسی کردند. نتایج این مطالعه نشان داد که فناوری دیجیتال، هماهنگی و ارتباطات را افزایش داده و تأثیر معناداری بر اشتراک دانش دارد. همچنین هماهنگی، مبتنی بر فناوری دیجیتال به طور معناداری بر تصمیم‌گیری تأثیر می‌گذارد و اشتراک دانش مبتنی بر فناوری دیجیتال به طور معناداری بر تصمیم‌گیری تأثیر می‌گذارد. علاوه بر این، سایر نتایج این مطالعه نشان داد که افزایش تصمیم‌گیری و اشتراک دانش می‌تواند منجر به عملکرد شغلی بهتر در سازمان‌ها شود.

کابا^۳ و دیگران (۲۰۲۳) تفاوت‌های جمعیت‌شناختی در نگرش، هنجارهای ذهنی، قصد رفتاری و رفتار به اشتراک‌گذاری دانش را در بین کارکنان غیردانشگاهی از هند و امارات بررسی کردند. یافته‌های آنها نشان داد که کارکنان غیردانشگاهی از هند و امارات نگرش مثبتی نسبت به اشتراک دانش، هنجارهای ذهنی و قصد رفتاری مثبت دارند و اغلب در رفتار به اشتراک‌گذاری دانش درگیر هستند. علاوه بر این، یافته‌های این مطالعه نشان‌دهنده تفاوت‌های جمعیت‌شناختی معنادار آماری در نگرش، هنجارهای ذهنی و رفتار به اشتراک‌گذاری دانش کارکنان غیردانشگاهی از هند و امارات بود. شرکت‌کنندگان غیردانشگاهی از هند نگرش مثبت بالاتری نسبت به اشتراک دانش نشان دادند و مشارکت بیشتری در رفتار به اشتراک‌گذاری دانش نسبت به پاسخ‌دهندگان از امارات داشتند. نتایج این مطالعه نشان داد که کارکنان غیردانشگاهی گروه‌های سنی ۵۰ و بالاتر نسبت به کارکنان غیردانشگاهی گروه‌های سنی ۴۹ سال و پایین‌تر، احتمال دارد دانش بیشتری به اشتراک بگذارند. به همین ترتیب، یافته‌های این مطالعه نشان داد که کارکنان غیردانشگاهی با سابقه کار طولانی، نسبت به افرادی که سابقه کاری کوتاه مدت دارند، بیشتر دانش خود را با همکاران خود به اشتراک می‌گذارند.

مرور پیشینه‌های خارجی و داخلی نشان داد اشتراک دانش به عنوان مهمترین فرایند در مدیریت دانش در نظر گرفته می‌شود لازم است که مؤسسات دانشگاهی پژوهش‌هایی بیشتری راجع به آن انجام دهند. در طول سال‌ها، پژوهشگران تلاش کرده‌اند تا رفتار اشتراک دانش را در سطح سازمانی و در سطح فردی مشخص کنند. از این‌رو، با توجه به اهمیت مسئله و با مد نظر قرار دادن این موضوع که رفتار واقعی اشتراک دانش در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز انجام نشده است، این پژوهش بنا دارد تا با استفاده از متون و مطالعه نظریه‌های رفتار اشتراک دانش و هم چنین بسترها و شیوه‌های اشتراک دانش در محیط‌های آموزشی، پژوهشی را بررسی کند و عوامل انگیزاننده و یا موانع اشتراک دانش را در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی (کارشناسی ارشد و دکترا) را در دانشگاه تبریز شناسایی و نتایج آن را در قالب، الگوی رفتار اشتراک دانش ارائه نماید.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر نوع و روش‌شناسی، توصیفی - پیمایشی است. جامعه آماری این پژوهش کلیه دانشجویان تحصیلات تکمیلی شامل (کارشناسی ارشد و دکترا) دانشگاه تبریز است که تعداد آنها در زمان انجام پژوهش ۶۲۲۳ نفر

در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹ است. جهت نمونه‌گیری از روش تصادفی طبقه‌ای نسبی استفاده شد و تعداد نمونه از میان دانشجویان دانشگاه تبریز مطابق جدول کرجسی و مورگان ۳۷۴ نفر (۲۷۵ نفر از دانشجویان کارشناسی ارشد و ۹۹ نفر از دانشجویان دکتری) تعیین گردید. سپس متناسب با تعداد دانشجویان در هر دانشکده و نسبت تعداد آن طبقه در کل جامعه آماری، تعداد نمونه در هر دانشکده مشخص گردید.

برای گردآوری داده‌ها از پرسش‌نامه استفاده شد و به صورت تصادفی میان دانشجویان هر دانشکده توزیع شد. پرسش‌نامه پژوهش حاضر بر مبنای پژوهش‌های جر یوئن و شاهین مجید (۲۰۰۷)، اونگ و دیگران (۲۰۱۱)، وی و دیگران (۲۰۱۲)، اسنایدر و ان لی پارتیگ (۲۰۱۲)، علی و خان (۲۰۱۶) و اسلام، نورین و مصطفی (۲۰۱۷) همراه با تغییراتی که متناسب با جامعه آماری باشد تهیه شد و شامل دو بخش اصلی بود. بخش اول مشخصات جمعیت‌شناختی نمونه آماری شامل (جنسیت، سن، مقطع تحصیلی، عنوان رشته تحصیلی، نام دانشکده) بود. بخش دوم پرسش‌نامه ۵۰ سؤال بسته پاسخ بود و یک پرسش باز در آخر هر بعد ذکر شده بود. پرسش‌های اصلی پژوهش با طیف پنج نمره‌ای لیکرت آورده شد. بعد اول یعنی نگرش به صورت کاملاً موافقم (۵)، موافقم (۴)، تا حدودی (۳)، مخالفم (۲)، کاملاً مخالفم (۱) آورده شده و بقیه ابعاد (منابع مورد نظر در اشتراک دانش، میزان درک اشتراک دانش در انجام وظایف تحصیلی، انواع اطلاعات و دانش به اشتراک‌گذاری شده، انگیزه‌های به اشتراک‌گذاری دانش، کانال‌های مورد نظر برای به اشتراک‌گذاری دانش و موانع اشتراک دانش) به صورت خیلی زیاد (۵)، زیاد (۴)، متوسط (۳)، کم (۲) و خیلی کم (۱) آورده شد. اشتراک دانش با چهار سؤال، بعد نگرش کلی نسبت به اشتراک دانش با سه سؤال، بعد منابع مورد مشورت در اشتراک دانش با ۶ سؤال، بعد میزان درک اشتراک دانش در انجام وظایف تحصیلی با سه سؤال، بعد انواع اطلاعات و دانش به اشتراک‌گذاری شده با ۸ سؤال، بعد انگیزه‌های به اشتراک‌گذاری دانش با هشت سؤال، بعد کانال‌های مورد نظر برای به اشتراک‌گذاری دانش با شش سؤال و بعد موانع اشتراک دانش با ۱۲ سؤال در پرسشنامه مطرح شد. حداقل و حداکثر مقدار امتیازی که هر دانشجو می‌تواند از گزینه‌های هر مؤلفه دریافت کند، به ترتیب یک و پنج است متوسط امتیازها سه محاسبه شده است.

در پژوهش حاضر برای تعیین روایی پرسش‌نامه، از دیدگاه متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی استفاده شد و بعد از اعمال نظرات اصلاحی، مورد تأیید قرار گرفت. برای ارزیابی پایایی ابزار پژوهش از روش آلفای کرونباخ استفاده شد، ۳۱ پرسش‌نامه با ۵۰ سؤال در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی شامل (کارشناسی ارشد و دکترا) دانشگاه تبریز که جزء نمونه پژوهش نبودند به آزمون گذاشته شد که در نهایت ضریب آلفای کرونباخ برای نمونه آزمایشی معادل ۹۰/۱ درصد و بعد از جمع‌آوری پرسش‌نامه‌های نمونه آماری معادل ۸۲/۹ درصد به دست آمد (جدول ۱). با توجه به اینکه ضریب آلفای بیش از ۷۰٪ قابل پذیرش است، می‌توان نتیجه گرفت که پرسشنامه از پایایی بالایی برخوردار است.

جدول ۱. ضریب آلفای کرونباخ کلیه‌ی ابعاد

ردیف	ابعاد	ضریب آلفای کرونباخ نمونه آزمایشی	ضریب آلفای کرونباخ نمونه آماری
۱	اشتراک دانش	۰/۶۱۷	۰/۵۴۸
۲	نگرش کلی نسبت به اشتراک دانش	۰/۴۳۳	۰/۶۲۰
۳	منابع مورد مشورت در اشتراک دانش	۰/۷۷۸	۰/۶۸۵
۴	میزان درک اشتراک دانش در انجام وظایف تحصیلی	۰/۵۲۳	۰/۵۷۸
۵	انواع اطلاعات و دانش به اشتراک‌گذاری شده	۰/۸۶۰	۰/۸۱۹
۶	انگیزه‌های به اشتراک‌گذاری دانش	۰/۸۲۵	۰/۸۱۵
۷	کانال‌ها و ابزارهای مورد نظر برای به اشتراک‌گذاری دانش	۰/۷۴۱	۰/۶۶۶
۸	موانع اشتراک دانش	۰/۸۸۷	۰/۸۱۰

یافته‌های پژوهش

در این بخش یافته‌های مرتبط با پرسش‌های اصلی پژوهش ارائه شده است.

۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی

در جدول ۲، داده‌های مربوط به ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پاسخ‌دهندگان شامل جنسیت، سن، مقطع تحصیلی و گروه‌های عمده آمده است. همان‌طور که در جدول ۲ مشخص شده است، ۱۸۸ نفر برابر با ۵۰/۳ درصد از پاسخ‌دهندگان را مردان و ۱۸۶ نفر برابر با ۴۹/۷ درصد از پاسخ‌دهندگان را زنان تشکیل می‌دهند. ۲۷۴ نفر (۷۳/۳ درصد) از پاسخ‌دهندگان، دانشجویان کارشناسی‌ارشد و ۱۰۰ نفر (۲۶/۷ درصد) از آنها دانشجوی دکتری هستند. از نظر گروه‌های عمده تحصیلی ۱۵ درصد از جامعه آماری را دانشجویان کشاورزی و دامپزشکی، ۳۴ درصد از آنها را دانشجویان علوم انسانی، ۲۸ درصد را دانشجویان فنی و مهندسی و ۲۳ درصد از جامعه آماری را دانشجویان علوم پایه تشکیل می‌دهند.

جدول ۲. توزیع فراوانی پاسخ‌دهندگان از نظر جنسیت، سن، مقطع و گروه عمده تحصیلی

ردیف	مؤلفه‌ها	فراوانی	درصد فراوانی	
جنسیت	زن	۱۸۶	۴۹/۷	
	مرد	۱۸۸	۵۰/۳	
	کل	۳۷۴	۱۰۰	
سن	فراوانی هر طبقه	درصد فراوانی	درصد تجمعی	
	۱۶۶	۴۴/۴	۴۴/۴	
	۱۲۷	۳۴/۱	۷۸/۵	
	۴۵	۱۱/۹	۹۰/۴	
	۲۱	۵/۵	۹۵/۹	
	۱۰	۲/۶	۹۸/۵	
	۴	۱/۱	۹۹/۶	
	۱	۰/۳	۹۹/۹	
	مقطع تحصیلی	دانشجوی کارشناسی ارشد	۲۷۴	۷۳/۳
		دانشجوی دکتری	۱۰۰	۲۶/۷
کل		۳۷۴	۱۰۰	
گروه عمده تحصیلی	کشاورزی و دامپزشکی	۵۶	۱۵	
	علوم انسانی و اجتماعی	۱۲۷	۳۴	
	فنی و مهندسی	۱۰۵	۲۸	
	علوم پایه	۸۶	۲۳	
	کل	۳۷۴	۱۰۰	

پرسش اول: میزان اشتراک دانش توسط دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز به چه صورت است؟

جدول ۳ درصد و توزیع فراوانی میزان اشتراک دانش دانشجویان دانشگاه تبریز را نشان می‌دهد. متغیر اشتراک دانش به وسیله چهار سؤال در سطح اندازه‌گیری نسبی در طیف لیکرت بررسی شد. از دانشجویان خواسته شد تا نظرشان را در خصوص میزان اشتراک دانش بیان کنند. به طور کلی نمره کل میزان اشتراک دانش (۴/۱۰) به دست آمد و این یافته نشان می‌دهد دانشجویان موافقتند که به نفع همه است که دانش‌شان را با دیگران به اشتراک بگذارند و نگرش مثبتی نسبت به اشتراک دانش داشته‌باشند هر زمان که برایشان مقدور باشد دانش خود را در اختیار همسالانشان قرار دهند.

جدول ۳. درصد و توزیع فراوانی میزان اشتراک دانش توسط دانشجویان دانشگاه تبریز

انحراف معیار	میانگین	بی پاسخ	خیلی کم	کم	تاحدودی	زیاد	خیلی زیاد	فراوانی درصد	گویه‌ها
۰/۰۳۴	۴/۵۷	۰	۲۴۷ ۶۶	۹۸ ۲۶/۲	۲۶ ۷	۳ ۰/۸	۰	فراوانی درصد	من اعتقاد دارم به نفع دانشجویان است که دانش خود را با دیگران به اشتراک بگذارند.
۰/۰۵۱	۳/۴۴	۰	۶۴ ۱۷/۱	۹۵ ۲۵/۴	۱۶۷ ۴۴/۷	۳۸ ۱۰/۲	۱۰ ۲/۷	فراوانی درصد	من اعتقاد دارم دانشجویان داوطلبانه دانش خود را با همسالان خود به اشتراک می‌گذارند.
۰/۰۴۳	۴/۰۲	۰	۱۱۵ ۳۰/۷	۱۶۹ ۴۵/۲	۷۴ ۱۹/۸	۱۵ ۴	۱ ۰/۳	فراوانی درصد	من اعتقاد دارم اشتراک دانش در بین دانشجویان زمانی اتفاق می‌افتد که از نیازهای همدیگر اطلاع داشته باشند.
۰/۰۳۹	۴/۴۰	۱ -۰/۳	۲۰۲ ۵۴	۱۲۶ ۳۳/۷	۴۰ ۱۰/۷	۴ ۱/۱	۱ ۰/۳	فراوانی درصد	هر زمان که برایم مقدور باشد دانش خود را در اختیار همسالانم قرار می‌دهم.
	۴/۱۰ ۹۹/۹۸		۶۲۸ ۴۲	۴۸۸ ۳۲/۶۴	۳۰۷ ۲۰/۵۳	۶۰ ۴/۰۱	۱۲ ۰/۸۰	فراوانی درصد	کل

پرسش دوم: دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز چه نوع اطلاعات و دانشی را به اشتراک می‌گذارند؟

جدول ۴. درصد و توزیع فراوانی انواع اطلاعات و دانش به اشتراک گذاری شده توسط دانشجویان دانشگاه تبریز

انحراف معیار	میانگین	بی پاسخ	خیلی کم	کم	تاحدودی	زیاد	خیلی زیاد	فراوانی درصد	گویه‌ها
۰/۰۴۳	۳/۸۵	۱ ۰/۳	۸۰ ۲۱/۴	۱۷۶ ۴۷/۱	۱۰۱ ۲۷	۱۲ ۳/۲	۴ ۱/۱	فراوانی درصد	بیان نظر و عقیده در مورد موضوعات مرتبط
۰/۰۴۴	۳/۶۹	۰	۶۳ ۱۶/۸	۱۶۳ ۴۳/۶	۱۲۱ ۳۲/۴	۲۳ ۶/۱	۴ ۱/۱	فراوانی درصد	پاسخ ارائه برای بهبود درک دانشجویان
۰/۰۵۱	۳/۶۵	۱ ۰/۳	۷۷ ۲۰/۶	۱۴۲ ۳۸	۱۰۸ ۲۸/۹	۴۰ ۱۰/۷	۶ ۱/۶	فراوانی درصد	ارائه منابع علمی مرتبط (مقالات، کتاب‌ها و ...)
۰/۰۵۲	۳/۶۰	۰	۷۲ ۱۹/۳	۱۴۱ ۳۷/۷	۱۰۵ ۲۸/۱	۵۰ ۱۳/۴	۶ ۱/۶	فراوانی درصد	به اشتراک گذاری آدرس‌های اینترنت
۰/۰۵۷	۳/۳۵	۱ ۰/۳	۵۸ ۱۵/۵	۱۲۲ ۳۲/۶	۱۰۴ ۲۷/۸	۶۹ ۱۸/۴	۲۰ ۵/۳	فراوانی درصد	ارائه نام گروه یا کانال‌هایی از شبکه‌های اجتماعی
۰/۰۵۲	۳/۶۲	۰	۷۴ ۱۹/۸	۱۴۵ ۳۸/۸	۱۰۸ ۲۸/۹	۳۴ ۹/۱	۱۳ ۳/۵	فراوانی درصد	ارائه منابع مرتبط با امتحان
۰/۰۵۹	۳/۳۰	۰	۶۶ ۱۷/۶	۹۷ ۲۵/۹	۱۱۸ ۳۱/۶	۷۰ ۱۸/۷	۲۳ ۶/۱	فراوانی درصد	ارائه کتاب‌های شخصی و یادداشت‌های سخنرانی‌ها
۰/۰۵۶	۳/۶۳	۰	۸۹ ۲۳/۸	۱۲۹ ۳۴/۵	۹۹ ۲۶/۵	۴۴ ۱۱/۸	۱۳ ۳/۵	فراوانی درصد	کمک در جستجوی پایگاه‌های اطلاعاتی، استفاده از نرم افزار، استفاده از کتابخانه و ...
	۳/۵۸ ۹۹/۹۸		۵۷۹ ۱۹/۳۷	۱۱۱۵ ۳۷/۳۰	۸۶۴ ۲۸/۹۰	۳۴۲ ۱۱/۴۴	۸۹ ۲/۹۷	فراوانی درصد	کل

جدول ۴، درصد و توزیع فراوانی انواع اطلاعات و دانش به اشتراک گذاری شده دانشجویان دانشگاه تبریز را نشان می‌دهد. یکی از مؤلفه‌هایی که می‌تواند در رفتار اشتراک دانش دانشجویان دانشگاه تبریز مؤثر باشد انواع اطلاعات و دانش به اشتراک گذاری شده است. با ۸ گویه از دانشجویان خواسته شد تا نظرشان را در خصوص انواع اطلاعات و دانش به اشتراک گذاری شده را بیان کنند. میانگین کل میزان انواع اطلاعات و دانش به اشتراک گذاری شده ۳/۵۸ به دست آمد که اندکی بیش از حد متوسط است. دانشجویان در حد متوسط نظر خود را در مورد موضوعات مرتبط بیان می‌کنند و کتاب‌های شخصی و یادداشت‌های سخنرانی‌ها را به اشتراک می‌گذارند.

پرسش سوم: موانع اشتراک دانش در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز کدامند؟ موانع اشتراک دانش یکی از مؤلفه‌هایی است که به نظر می‌رسد در تعیین رفتار اشتراک دانش دانشجویان دانشگاه تبریز مؤثر باشد. با ۱۲ گویه از دانشجویان خواسته شد تا نظرشان را در این خصوص بیان کنند (جدول ۵). میانگین کل میزان موانع اشتراک دانش ۲/۵۴ به دست آمد که از نظر دانشجویان نداشتن ارتباط با دیگران، نبود فرهنگ اشتراک‌گذاری دانش و ترس از بهتر عمل کردن دیگران به ترتیب مهمترین موانع اشتراک دانش شناسایی شدند.

جدول ۵. درصد و توزیع فراوانی موانع اشتراک دانش از نظر دانشجویان دانشگاه تبریز

گویه‌ها	فراوانی درصد	خیلی زیاد	زیاد	تاحدودی	کم	خیلی کم	میانگین	انحراف معیار
نداشتن ارتباط با دیگران	فراوانی درصد	۱۶۴	۱۴۴	۴۳	۱۵	۸	۱/۸۲	۰/۰۴۸
ترس از بهتر عمل کردن دیگران	فراوانی درصد	۸۶	۱۴۰	۸۱	۴۹	۱۸	۲/۳۹	۰/۰۵۸
کمبود وقت	فراوانی درصد	۶۶	۱۳۴	۱۲۰	۵۰	۴	۲/۴۴	۰/۰۵۰
ترس از القای خودنمایی	فراوانی درصد	۵۲	۸۳	۱۳۶	۸۴	۱۹	۲/۸۳	۰/۰۵۶
ترس از ارائه اطلاعات اشتباه	فراوانی درصد	۷۰	۱۰۸	۱۲۷	۵۹	۱۰	۲/۵۵	۰/۰۵۴
نبود فرهنگ اشتراک‌گذاری دانش	فراوانی درصد	۱۱۶	۱۱۹	۸۷	۳۸	۱۴	۲/۲۴	۰/۰۵۷
تمایل نداشتن به اشتراک دانش	فراوانی درصد	۸۷	۱۱۷	۹۷	۴۸	۲۵	۲/۴۸	۰/۰۶۱
خجالتی بودن یا کم رویی	فراوانی درصد	۹۵	۱۰۲	۸۹	۶۰	۲۸	۲/۵۳	۰/۰۶۴
قدردانی نکردن	فراوانی درصد	۵۷	۱۰۳	۱۱۵	۶۸	۳۱	۲/۷۷	۰/۰۶۰
ترس از عدم انطباق نظر که باعث دلخوری دیگران شود.	فراوانی درصد	۴۴	۸۶	۱۴۶	۶۹	۲۹	۲/۸۷	۰/۰۵۶
نداشتن آگاهی نسبت به چیزی که باید به اشتراک گذاشته شود.	فراوانی درصد	۷۸	۱۱۳	۱۱۱	۵۴	۱۸	۲/۵۲	۰/۰۵۶
اجازه ندادن افراد مافوق مانند استادان	فراوانی درصد	۵۲	۶۸	۱۰۲	۹۲	۶۰	۳/۱۱	۰/۰۶۶
کل	فراوانی درصد	۹۶۷	۱۳۱۷	۱۲۵۴	۶۸۶	۲۶۴	۲/۵۴	۹۹/۹۸

برای ارزیابی میزان «موانع به اشتراک‌گذاری دانش» براساس گروه‌های عمده تحصیلی با توجه به نرمال بودن داده‌ها، از آزمون تحلیل واریانس یا آزمون f استفاده شد. براساس نتایج توصیفی میانگین میزان «موانع به اشتراک‌گذاری دانش» براساس گروه عمده کشاورزی و دامپزشکی ۲۹/۸۶، برای گروه عمده فنی و مهندسی ۳۰/۵۰، برای گروه عمده علوم انسانی ۳۰/۷۱ و برای گروه عمده علوم پایه ۳۰/۸۴ بوده است. مقایسه بین میانگین‌ها نشان می‌دهد، گروه عمده کشاورزی و دامپزشکی با میانگین ۲۹/۸۶ در بالاترین سطح و گروه عمده علوم پایه با میانگین ۳۰/۸۴ در پایین‌ترین سطح «موانع به اشتراک‌گذاری دانش» قرار دارند. نتایج آزمون تحلیل واریانس با سطح معناداری $\text{sig} = /۸۸۶$ نشان می‌دهد که میزان «موانع به اشتراک‌گذاری دانش» در گروه‌های عمده تحصیلی، اختلاف معناداری با هم ندارند.

برای ارزیابی میزان «انواع اطلاعات و دانش به اشتراک‌گذاری شده» براساس گروه‌های عمده تحصیلی با توجه به نرمال بودن داده‌ها، از آزمون تحلیل واریانس یا آزمون f استفاده شد. براساس نتایج توصیفی میانگین میزان «انواع اطلاعات و دانش به

اشتراک‌گذاری شده» براساس گروه عمده علوم انسانی ۲۸/۹۰، برای گروه عمده علوم پایه ۲۸/۸۰، برای گروه عمده فنی و مهندسی ۲۸/۵۵ و برای گروه عمده کشاورزی و دامپزشکی ۲۸/۲۳ بوده است. مقایسه بین میانگین‌ها نشان می‌دهد، گروه عمده علوم انسانی با میانگین ۲۸/۹۰ در بالاترین سطح و گروه عمده کشاورزی و دامپزشکی با میانگین ۲۸/۲۳ در پایین‌ترین سطح «انواع اطلاعات و دانش به اشتراک‌گذاری شده» قرار دارند. نتایج آزمون تحلیل واریانس با سطح معناداری $\text{sig} = /۸۷۵$ نشان می‌دهد که میزان «انواع اطلاعات و دانش به اشتراک‌گذاری شده» در گروه‌های عمده تحصیلی، اختلاف معناداری با هم ندارند.

پرسش چهارم: انگیزه‌های به اشتراک‌گذاری دانش توسط دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز کدامند؟

شناسایی انگیزه‌های به اشتراک‌گذاری دانش یکی دیگر از مؤلفه‌هایی است که به نظر می‌رسد در تعیین رفتار اشتراک دانش دانشجویان دانشگاه تبریز مؤثر است. با ۸ گویه از دانشجویان خواسته شد تا نظرشان را در خصوص شناسایی انگیزه‌های به اشتراک‌گذاری دانش را بیان کنند. هر یک از مؤلفه‌های کمک به دیگران با میانگین ۴/۳۱، یادگیری از دیگران با میانگین ۴/۲۵، مبادله دانش با میانگین ۴/۱۹، حفظ روابط متقابل با میانگین ۴/۱۳، ترویج تخصص با میانگین ۴، ارضاء نفس (رضایت از خود) با میانگین ۳/۹۹، دریافت بازخورد با میانگین ۳/۹۲، و به دست آوردن پاداش یا مشهور شدن با میانگین ۳/۲۲ به ترتیب بیشترین و کمترین میزان انگیزه را به خود اختصاص دادند. نمره کل میزان انگیزه‌های به اشتراک‌گذاری دانش ۴ به دست آمد که از نظر دانشجویان انگیزه کمک به دیگران و یادگیری از دیگران در اولویت‌های اول و دوم برای اشتراک‌گذاری دانش، و به دست آوردن پاداش یا مشهور شدن و دریافت بازخورد حائز کمترین انگیزه برای اشتراک‌گذاری دانش از دیدگاه دانشجویان است.

برای ارزیابی میزان «انگیزه‌های به اشتراک‌گذاری دانش» براساس گروه‌های عمده تحصیلی با توجه به نرمال بودن داده‌ها، از آزمون تحلیل واریانس یا آزمون f استفاده شد (جدول ۶). براساس نتایج توصیفی میانگین میزان «انگیزه‌های به اشتراک‌گذاری دانش» براساس گروه عمده کشاورزی و دامپزشکی ۳۲/۵۴، برای گروه عمده علوم انسانی ۳۲/۱۵، برای گروه عمده فنی و مهندسی ۳۱/۸۶ و برای گروه عمده علوم پایه ۳۱/۶۶ بوده است. مقایسه بین میانگین‌ها نشان می‌دهد، گروه عمده کشاورزی و دامپزشکی با میانگین ۳۲/۵۴ در بالاترین سطح و گروه عمده علوم پایه با میانگین ۳۱/۶۶ در پایین‌ترین سطح «انگیزه‌های به اشتراک‌گذاری دانش» قرار دارند.

جدول ۶. توزیع فراوانی، میانگین و انحراف معیار انگیزه‌های به اشتراک‌گذاری دانش توسط دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز براساس گروه‌های عمده تحصیلی

گروه‌های عمده تحصیلی	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	
			کرنه پائین	کرنه بالا
کشاورزی و دامپزشکی	۵۶	۳۲/۵۴	۵۷۳	۳۱/۳۹
علوم انسانی	۱۲۵	۳۲/۱۵	۳۹۸	۳۱/۳۷
فنی و مهندسی	۱۰۴	۳۱/۸۶	۵۱۱	۳۰/۸۴
علوم پایه	۸۵	۳۱/۶۶	۴۶۸	۳۰/۷۳
کل	۳۷۰	۳۲/۰۱	۱۲۴۰	۳۱/۵۴

جدول ۷. نتایج آزمون تحلیل واریانس یک طرفه بین میزان «انگیزه‌های به اشتراک‌گذاری دانش» و گروه‌های عمده تحصیلی

متغیر	منع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
انگیزه‌های به اشتراک‌گذاری دانش در گروه‌های عمده تحصیلی	بین گروهی درون گروهی کل	۳۰/۹۴۹ ۷۸۱۹/۹۸۳ ۷۸۵۰/۹۳۲	۳ ۳۶۶ ۳۶۹	۱۰/۳۱۶ ۲۱/۳۶۶	۱/۴۸۳	۰/۶۹۴

نتایج آزمون تحلیل واریانس یک طرفه با سطح معناداری $\text{sig} = /۶۹۴$ نشان می‌دهد که میزان «انگیزه‌های به اشتراک‌گذاری دانش» در گروه‌های عمده تحصیلی، اختلاف معناداری با هم ندارند (جدول ۷).

پرسش پنجم: تعیین‌کننده‌های مدل رگرسیونی میزان اشتراک دانش دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز کدامند؟ در این قسمت از پژوهش به تحلیل رگرسیونی چندمتغیره داده‌ها و روابط بین متغیرها پرداخته می‌شود. هدف از این تحلیل، تعیین مقادیر عددی متغیر وابسته براساس مقادیر معلوم ۲ یا بیش از ۲ متغیر مستقل است. به عبارت دیگر هدف از تحلیل رگرسیونی، مشخص نمودن سهم و تأثیر متغیرهای عمده پژوهش در تبیین و پیش‌بینی تغییرات متغیر وابسته است. این کار از طریق تخمین میزان نقش و تأثیر متغیرهای مستقل در ایجاد واریانس مشخص می‌شود.

یکی از فرض‌های اصلی در تحلیل رگرسیونی خطی چندمتغیره، نرمال بودن توزیع خطاها و یا به عبارتی بهنجار بودن توزیع باقیمانده‌های مدل برآزش شده است. یکی دیگر از فرض‌های اساسی در رگرسیون خطی، استقلال خطاها (تفاوت بین مقادیر واقعی و مقادیر پیش‌بینی شده توسط معادله رگرسیون) از یکدیگر است. جهت بررسی استقلال مشاهدات از یکدیگر (استقلال مقادیر باقی مانده یا خطاها) از آزمون دوربین واتسون استفاده می‌شود. مقدار این آماره همواره بین ۰ تا ۴ قرار می‌گیرد و معمولاً محدوده بین ۲/۵ - ۱/۵ مورد قبول و نشان‌دهنده مستقل بودن خطاها یا باقی مانده‌ها از یکدیگر است.

جدول ۸. نتایج آزمون رگرسیون خطی چندگانه تعیین‌کننده‌های رفتار اشتراک دانش توسط دانشجویان

دوربین واتسون ۱/۷۴۳		تصحیح شده $R^2=1/186$		$R^2=2/204$		$F=452$ همبستگی چندگانه	
منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری		
رگرسیون	۳۳۵/۷۷۱	۸	۴۱/۹۷۱	۱۱/۳۳۰	/...		
باقی مانده	۱۳۱۱/۳۲۵	۳۵۴	۳/۷۰۴				
کل	۱۶۴۷/۰۹۶	۳۶۲					

جدول ۹. ضرایب بتای مؤلفه‌های مربوط به مدل رگرسیونی رفتار اشتراک دانش توسط دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز

سطح معناداری	T	b غیراستاندارد	β استاندارد	عرض از مبدا
/...	۶/۶۶۵	۹۰۳		نگرش به اشتراک دانش
/۰۰۲	۳/۰۷۹	۱/۱۵۷	۱/۱۵۱	منابع مورد مشورت در اشتراک دانش
/۸۹۱	۱/۳۷	۰/۰۴	۰/۰۸	میزان درک اشتراک دانش در انجام وظایف تحصیلی
/۲۰۸	۱/۲۶۱	۰/۷۲	۰/۷۰	انواع اطلاعات و دانش به اشتراک‌گذاری شده
/۰۰۴	۲/۹۳۴	۰/۷۱	۱/۷۹	کانال‌های مورد نظر برای به اشتراک‌گذاری دانش
/۷۵۲	۳/۱۶	۰/۰۹	۰/۱۸	موانع اشتراک دانش
/۰۹۳	-۱/۶۸۴	-۰/۲۳	-۰/۸۳	انگیزه‌های به اشتراک‌گذاری دانش
/...	۳/۸۴۰	۰/۹۹	۰/۳۱۳	

پیش فرض مربوط به خطی بودن متغیرها از طریق آزمون تحلیل واریانس بررسی می‌شود که سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ نشان دهنده، داشتن رابطه خطی است. بنابراین، برای تعیین سهم تأثیرگذاری نسبی متغیرهای مستقل بر میزان اشتراک دانش دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز از تحلیل رگرسیونی خطی چندگانه با روش گام به گام استفاده شد و متغیرهای مستقل، «نگرش»، «انواع اطلاعات و دانش به اشتراک‌گذاری شده» و «انگیزه‌های به اشتراک‌گذاری دانش» وارد معادله شدند، که در مجموع ۱۹ درصد از تغییرات مربوط به اشتراک دانش را این سه مؤلفه تبیین می‌کنند. در میان این سه مؤلفه، سهم مؤلفه «انگیزه» با ضریب بتای ۰/۲۱۳ بیشتر از سایر مؤلفه‌ها بوده است. یعنی با کنترل سایر مؤلفه‌ها، به ازای یک واحد تغییر در مؤلفه «انگیزه» ۰/۲۱ واحد میزان اشتراک دانش دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز تغییر می‌کند. سایر مؤلفه‌ها از جمله مؤلفه «انواع اطلاعات و دانش به اشتراک‌گذاری شده» با ضریب بتای ۰/۱۷۹ و مؤلفه «نگرش» با ضریب بتای ۰/۱۵۱ وارد معادله رگرسیونی شده‌اند. در نهایت مؤلفه‌های «میزان درک اشتراک دانش در انجام وظایف تحصیلی»، «کانال‌های مورد نظر برای به

اشتراک‌گذاری دانش»، «منابع مورد مشورت در اشتراک دانش» و «موانع اشتراک دانش» از مدل رگرسیونی خارج شده‌اند. جدول‌های (۸ و ۹) نتایج تحلیل رگرسیون چندمتغیره را نشان می‌دهند.

فرضیه‌های پژوهش:

فرضیه اول: بین عوامل جمعیت‌شناختی (جنسیت، سن، مقطع تحصیلی و گروه‌های عمده تحصیلی) و رفتار اشتراک دانش دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز تفاوت وجود دارد.

برای آزمون تفاوت میزان اشتراک دانش براساس جنسیت دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز با توجه به نرمال بودن داده‌ها، از آزمون تفاوت میانگین‌ها یا آزمون t مستقل استفاده شد. براساس یافته‌های توصیفی در جدول ۱۰، میانگین اشتراک دانش برای زنان ۱۶/۳۰ و برای مردان ۱۶/۵۶ است. نتایج حاصل از آزمون تفاوت میانگین میزان اشتراک در میان دانشجویان تحصیلات تکمیلی زن و مرد دانشگاه تبریز، براساس کمیت f و سطح معناداری به دست آمده با $\text{sig} = /0.08$ نشان می‌دهد، تفاوت معناداری بین میانگین میزان اشتراک دانش دانشجویان تحصیلات تکمیلی زن و مرد دانشگاه تبریز وجود دارد. بنابراین، فرضیه پژوهش در این زمینه تأیید می‌شود.

جدول ۱۰. نتایج آزمون تفاوت میانگین میزان اشتراک دانش براساس جنسیت دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز

متغیر	جنسیت	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار t	سطح معناداری
اشتراک	زن	۱۸۶	۱۶/۳۰	۰/۱۷۲	۳۷۱	-۱/۲۱۶	۰/۰۰۸
دانش	مرد	۱۸۷	۱۶/۵۶	۰/۱۳۴	۳۵۰/۳۷۸	-۱/۲۱۵	

برای آزمون تفاوت میزان اشتراک دانش براساس سن دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز با توجه به نرمال بودن داده‌ها، از آزمون پیرسون استفاده شد (جدول ۱۱). نتایج نشان می‌دهد که رابطه بین مؤلفه «اشتراک دانش» و سن در سطح $\text{sig} = /0.40$ معنادار بوده است و ضریب همبستگی به دست آمده $106/1$ است، که نشان از همبستگی مثبت و مستقیم دارد. یعنی سن افراد در رفتار اشتراک دانش تأثیرگذار است به ترتیب فرضیه پژوهش در این زمینه تأیید می‌شود.

جدول ۱۱. نتایج آزمون تفاوت میانگین میزان اشتراک دانش براساس سن دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز

روابط	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین	ضریب همبستگی	سطح معناداری
رابطه بین میزان اشتراک دانش و سن	۳۷۴	۲۷/۸۴	۱/۲۷۶	۲۲	۵۲	۱۰۶*	۰/۴۰

برای ارزیابی میزان اشتراک دانش براساس گروه‌های عمده تحصیلی با توجه به نرمال بودن داده‌ها، از آزمون تحلیل واریانس یا آزمون f استفاده شد. براساس نتایج توصیفی، میانگین میزان اشتراک دانش براساس گروه عمده تحصیلی کشاورزی و دامپزشکی با میانگین ۱۶/۷۳، برای گروه عمده تحصیلی فنی و مهندسی با میانگین ۱۶/۶۳، برای گروه عمده تحصیلی علوم انسانی با میانگین ۱۶/۴۲ و برای گروه عمده تحصیلی علوم پایه با میانگین ۱۶ بوده است. مقایسه بین میانگین‌ها نشان می‌دهد، گروه عمده تحصیلی کشاورزی و دامپزشکی بالاترین میانگین و گروه عمده تحصیلی علوم پایه پایین‌ترین سطح را به خود اختصاص داده‌اند. نتایج آزمون تحلیل واریانس با سطح معناداری $\text{sig} = /128$ نشان داد که میانگین میزان اشتراک دانش در گروه‌های عمده تحصیلی، اختلاف معناداری با هم ندارند. بنابراین، فرضیه پژوهش در این زمینه تأیید نمی‌شود.

فرضیه دوم: نگرش کلی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز نسبت به اشتراک دانش در گروه‌های عمده تحصیلی تفاوت دارد.

جدول ۱۲، درصد و توزیع فراوانی نگرش دانشجویان دانشگاه تبریز نسبت به اشتراک دانش را نشان می‌دهد. یکی از مؤلفه‌هایی که به نظر می‌رسد در تعیین رفتار اشتراک دانش دانشجویان دانشگاه تبریز مؤثر باشد نگرش آنها به اشتراک دانش است. با سه گویه از دانشجویان خواسته شد تا نگرششان را نسبت به اشتراک دانش بیان کنند. نمره کل میزان نگرش $3/55$ به دست آمد که

اندکی بیش از حد متوسط است. این یافته‌ها نشان می‌دهد دانشجویان موافقت با نزدیک شدن به همسالان‌شان، می‌توانند دانش خود را به اشتراک بگذارند و تا حدودی نگرش مثبت نسبت به اشتراک دانش داشته باشند و در مورد اینکه ممکن است توسط استادان‌شان به خاطر به اشتراک گذاشتن دانش مجازات شوند و با این گویه که به اشتراک‌گذاری دانش، نوعی سرقت است در حد متوسط موافق هستند.

جدول ۱۲. درصد و توزیع فراوانی نگرش دانشجویان دانشگاه تبریز نسبت به اشتراک دانش

انحراف معیار	میانگین	خیلی کم	کم	تاحدودی	زیاد	خیلی زیاد	فراوانی درصد	گویه‌ها
۰/۰۴۷	۴/۰۲	۱۲۵ ۳۳/۴	۱۵۷ ۴۲	۷۱ ۱۹	۱۶ ۴/۳	۵ ۱/۳	فراوانی درصد	من اعتقاد دارم دانشجویان با نزدیک شدن به همسالان‌شان، می‌توانند دانش خود را به اشتراک بگذارند.
۰/۰۶۰	۳/۰۳	۳۶ ۹/۶	۱۰۵ ۲۸/۱	۱۱۲ ۲۹/۹	۷۸ ۲۰/۹	۴۳ ۱۱/۵	فراوانی درصد	بسیاری از دانشجویان فکر می‌کنند که به اشتراک‌گذاری دانش، نوعی سرقت است.
۰/۰۶۲	۳/۶۰	۸۵ ۲۲/۷	۱۵۸ ۴۲/۲	۶۰ ۱۶	۳۹ ۱۰/۴	۳۲ ۸/۶	فراوانی درصد	بسیاری از دانشجویان احساس می‌کنند که ممکن است توسط استادان‌شان به خاطر به اشتراک گذاشتن اطلاعات و دانش مجازات شوند.
۳/۵۵ ۹۹/۹۸		۲۴۶ ۲۱/۹۲	۴۲۰ ۳۷/۴۳	۲۴۳ ۲۱/۶۵	۱۳۳ ۱۱/۸۵	۸۰ ۷/۱۳	فراوانی درصد	کل

برای ارزیابی میزان «نگرش به اشتراک دانش» براساس گروه‌های عمده تحصیلی از آزمون تحلیل واریانس یا آزمون f استفاده شد. براساس نتایج توصیفی میانگین میزان «نگرش به اشتراک دانش» براساس گروه عمده علوم انسانی ۱۱/۰۶، برای گروه عمده کشاورزی و دامپزشکی ۱۰/۶۴ برای گروه عمده فنی و مهندسی ۱۰/۵۰ و برای گروه عمده علوم پایه ۱۰/۲۴ بوده است (جدول ۱۳).

جدول ۱۳. توزیع فراوانی، میانگین و انحراف معیار نگرش به اشتراک دانش توسط دانشجویان براساس گروه‌های عمده تحصیلی

گروه‌های عمده تحصیلی	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	در سطح ۹۵٪ اطمینان	
				کرانه پائین	کرانه بالا
کشاورزی و دامپزشکی	۵۶	۱۰/۶۴	۲/۵۶	۱۰/۱۲	۱۱/۱۵
علوم انسانی	۱۲۷	۱۱/۰۶	۱/۱۵۸	۱۰/۷۴	۱۱/۳۷
فنی و مهندسی	۱۰۵	۱۰/۵۰	۲/۱۶	۱۰/۰۷	۱۰/۹۳
علوم پایه	۸۶	۱۰/۲۴	۲/۳۶	۹/۷۷	۱۰/۷۱
کل	۳۷۴	۱۰/۶۵	۱/۰۵	۱۰/۴۴	۱۰/۸۶

مقایسه بین میانگین‌ها نشان می‌دهد، گروه عمده تحصیلی علوم انسانی با میانگین ۱۱/۰۶ در بالاترین سطح و گروه عمده تحصیلی علوم پایه با میانگین ۱۰/۲۴ در پایین‌ترین سطح «نگرش به اشتراک دانش» قرار دارند. نتایج آزمون تحلیل واریانس با سطح معناداری $\text{sig} = /0.28$ ، نشان می‌دهد که میزان «نگرش به اشتراک دانش» در گروه‌های عمده تحصیلی، اختلاف معناداری با هم دارند به این صورت فرضیه دوم پژوهش نیز تأیید شد (جدول ۱۴).

جدول ۱۴. نتایج آزمون تحلیل واریانس یک طرفه بین نگرش به اشتراک دانش و گروه‌های عمده تحصیلی

متغیر	منبع تغییرات	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری
میزان نگرش و گروه‌های عمده تحصیلی	بین گروهی درون گروهی کل	۳۸/۰۳۲ ۱۵۲۶/۴۷۳ ۱۵۶۴/۵۰۵	۳ ۳۷۰ ۳۷۳	۱۲/۶۷۷ ۴/۱۲۶	۳/۰۷۳	/0.28

آزمون LSD در مقایسه‌ی میانگین‌ها یکی از آزمون‌های پُرکاربرد است. چنانچه اختلاف میانگین بین دو گروه بیش از مقدار ثابت LSD باشد، به معنای اختلاف معنادار بین دو گروه است (جدول ۱۵).

جدول ۱۵. آزمون LSD نگرش به اشتراک دانش توسط دانشجویان دانشگاه تبریز براساس گروه عمده تحصیلی

گروه تحصیلی (I)	گروه تحصیلی (J)	تفاوت میانگین‌ها (I-J)	سطح معناداری	در سطح ۹۵٪ اطمینان	
				کرانه پایین	کرانه بالا
علوم انسانی کشاورزی و دامپزشکی	علوم انسانی	-۴۲۰	۱۹۸	-۱۰۶	۲۲
	فنی و مهندسی	۱۳۸	۶۸۱	-۵۲	۷۹
	علوم پایه	۳۹۸	۲۵۴	-۲۸	۱۰۸
علوم انسانی	کشاورزی و دامپزشکی	۴۲۰	۱۹۸	-۲۲	۱۰۶
	فنی و مهندسی	۵۵۸*	۰۳۸	۰۳	۱۰۸
	علوم پایه	۸۱۸*	۰۰۴	۲۶	۱۳۷
فنی و مهندسی	کشاورزی و دامپزشکی	-۱۳۸	۶۸۱	-۷۹	۵۲
	علوم انسانی	۵۵۸*	۰۳۸	-۱۰۸	-۰۳
	علوم پایه	۲۶۰	۳۷۸	-۳۲	۸۴
علوم پایه	کشاورزی و دامپزشکی	-۳۹۸	۲۵۴	-۱۰۸	۲۸
	علوم انسانی	-۸۱۸*	۰۰۴	-۱۳۷	-۲۶
	فنی و مهندسی	-۲۶۰	۳۷۸	-۸۴	۳۲

نتایج آزمون LSD نشان می‌دهد تفاوت معناداری میان نظر دانشجویان گروه عمده علوم انسانی با گروه عمده فنی و مهندسی در سطح معناداری $P = ۰/۰۳۸$ ، نظر دانشجویان گروه عمده علوم انسانی با گروه عمده علوم پایه در سطح معناداری $P = ۰/۰۰۴$ و نظر دانشجویان گروه عمده علوم پایه با گروه عمده علوم انسانی در سطح معناداری $P = ۰/۰۰۴$ وجود دارد؛ اما بین سایر گروه‌های عمده تحصیلی تفاوت معناداری مشاهده نشد.

فرضیه سوم: بین میزان اشتراک دانش دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز و مؤلفه‌های آن رابطه مثبت وجود دارد. برای آزمون رابطه بین میزان اشتراک دانش و مؤلفه‌های آن، با توجه به نرمال بودن داده‌ها، از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج این آزمون نشان داد که بین مؤلفه «نگرش به اشتراک دانش» و میزان اشتراک دانش همبستگی وجود دارد ($r = ۰/۱۶۸$ و $P = ۰/۰۰۱$). جهت رابطه بین مؤلفه «نگرش» و میزان اشتراک دانش مثبت و شدت همبستگی به دست آمده در حد ضعیف است. یعنی افرادی که نگرش مثبتی به اشتراک دانش دارند بیشتر به اشتراک دانش می‌پردازند. آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که بین مؤلفه «منابع مورد مشورت در اشتراک دانش» و میزان اشتراک دانش همبستگی وجود دارد ($r = ۰/۲۰۳$ و $P = ۰/۰۰۰$). جهت رابطه بین مؤلفه «منابع مورد مشورت در اشتراک دانش» و میزان اشتراک دانش مثبت و شدت همبستگی به دست آمده در حد ضعیف است. یعنی افرادی که از منابع مورد مشورت در اشتراک دانش استفاده می‌کنند رفتار اشتراک دانش بیشتری از خود بروز می‌دهند.

همچنین نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که بین مؤلفه «درک اشتراک دانش در انجام وظایف تحصیلی» و میزان اشتراک دانش همبستگی وجود دارد ($r = ۰/۲۵۲$ و $P = ۰/۰۰۰$). جهت رابطه بین مؤلفه «درک اشتراک دانش در انجام وظایف تحصیلی» و میزان اشتراک دانش مثبت و شدت همبستگی به دست آمده در حد ضعیف است. یعنی افرادی که درک بهتری از اشتراک دارند بیشتر به اشتراک دانش می‌پردازند. سایر نتایج نشان داد که بین مؤلفه «انواع اطلاعات و دانش به اشتراک گذاری شده» و میزان اشتراک دانش همبستگی وجود دارد ($r = ۰/۳۳۲$ و $P = ۰/۰۰۰$). جهت رابطه بین مؤلفه «انواع اطلاعات و دانش به اشتراک گذاری شده» و میزان اشتراک دانش مثبت و شدت همبستگی به دست آمده در حد ضعیف است. یعنی افرادی که به اشتراک دانش بیشتری دسترسی دارند بیشتر به اشتراک دانش می‌پردازند. همچنین نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که بین مؤلفه «کانال‌های مورد نظر برای به اشتراک گذاری دانش» و میزان اشتراک دانش همبستگی وجود دارد ($r = ۰/۰۰۱$ و $P = ۰/۰۰۱$). جهت رابطه بین مؤلفه «کانال‌های مورد نظر برای به اشتراک گذاری دانش» و میزان اشتراک دانش مثبت و شدت همبستگی به دست آمده در حد ضعیف است. یعنی افرادی که از کانال‌های بیشتری برای به اشتراک گذاری دانش استفاده می‌نمایند رفتار اشتراک دانش بیشتری هم دارند. همچنین یافته‌های دیگر نشان داد که بین مؤلفه «موانع اشتراک دانش» و میزان اشتراک

دانش همبستگی وجود دارد ($P = -0/105$ و $r = 0/042$). جهت رابطه بین «موانع اشتراک دانش» و میزان اشتراک دانش منفی و شدت همبستگی به دست آمده در حد ضعیف است. یعنی افرادی که موانع اشتراک دانش را کمتر درک می‌کنند بیشتر به اشتراک دانش می‌پردازند. همچنین نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که بین مؤلفه «انگیزه‌های به اشتراک گذاری دانش» و میزان اشتراک دانش همبستگی وجود دارد ($P = -0/000$ و $r = 0/349$). جهت رابطه بین «انگیزه‌های به اشتراک گذاری دانش» و میزان اشتراک دانش مثبت و شدت همبستگی به دست آمده در حد ضعیف است. یعنی افرادی که انگیزه بیشتری برای اشتراک گذاری دانش را دارند بیشتر به اشتراک دانش می‌پردازند. در نهایت رابطه معناداری بین کل ویژگی‌های اشتراک دانش و میزان اشتراک دانش مشاهده شد ($P = -0/000$ و $r = 0/429$). جهت رابطه بین کل ویژگی‌های اشتراک دانش و میزان اشتراک دانش مثبت و شدت همبستگی به دست آمده در حد متوسط است. بنابراین، فرضیه سوم پژوهش مبنی بر اینکه بین میزان اشتراک دانش دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز و مؤلفه‌های آن رابطه مثبت وجود دارد، تأیید شد. جدول ۱۶ نتایج رابطه بین میزان اشتراک دانش و مؤلفه‌های آن را نشان می‌دهد.

جدول ۱۶. نتایج رابطه بین میزان اشتراک دانش و مؤلفه‌های آن

روابط	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	ضریب همبستگی	سطح معناداری
بین میزان اشتراک دانش و نگرش	۳۷۴	۱۰/۶۵	۱/۰۵	۱/۶۸**	۰/۰۱
بین میزان اشتراک دانش و منابع مورد مشورت در اشتراک دانش	۳۷۳	۲۰/۵۹	۱/۹۵	۲/۰۳**	۰/۰۰
بین میزان اشتراک دانش و درک اشتراک دانش در انجام وظایف تحصیلی	۳۷۴	۱۱/۳۱	۱/۰۷	۲/۵۳**	۰/۰۰
بین میزان اشتراک دانش و انواع اطلاعات و دانش به اشتراک گذاری شده	۳۷۱	۲۸/۶۸	۲/۲۸	۳/۳۲**	۰/۰۰
بین میزان اشتراک دانش و کانال‌های مورد نظر برای به اشتراک گذاری دانش	۳۷۲	۲۰/۱۸	۲/۲۰	۱/۶۸**	۰/۰۱
بین میزان اشتراک دانش و موانع اشتراک دانش	۳۷۴	۳۰/۵۵	۳/۹۳	-۱/۰۵*	۰/۰۴۲
بین میزان اشتراک دانش و انگیزه‌های به اشتراک گذاری دانش	۳۷۰	۳۲/۰۱	۲/۴۰	۳/۴۹**	۰/۰۰
بین میزان اشتراک دانش و کل ویژگی‌ها	۳۶۴	۱۷۰/۳۹	۱۸۷۲	۴/۲۹**	۰/۰۰

** همبستگی معنادار در سطح ۰/۰۱

بحث

هدف از پژوهش حاضر بررسی الگوهای رفتار اشتراک دانش در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز بود. در مجموع ۴ گروه عمده تحصیلی کشاورزی و دامپزشکی، علوم انسانی، فنی و مهندسی و علوم پایه مورد بررسی قرار گرفت. براساس نتایج توصیفی، میانگین کل میزان اشتراک دانش براساس گروه‌های عمده تحصیلی ۴/۱۰ به دست آمد که این یافته نشان می‌دهد دانشجویان عملکرد مطلوبی در اشتراک دانش داشته‌اند. همچنین مشخص شد گروه عمده کشاورزی و دامپزشکی در بالاترین و گروه عمده علوم پایه در پایین‌ترین سطح قرار داشتند. برای تبیین این مسئله می‌توان گفت مهارت‌های ارتباطی دانشجویان رشته‌های علوم پایه یا وجود حس رقابت در بین دانشجویان دلیلی بر به اشتراک گذاری پائین از سوی آنها باشد. یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج پژوهش جر یوئن و شاهین مجید (۲۰۰۷) مبنی بر داشتن نگرش مثبت نسبت به اشتراک دانش و رقابت شدید بین دانشجویان برای عملکرد بهتر از همکلاسی‌ها و فقدان عمق در رابطه همسو است. همچنین با نتایج پژوهش رفیق و انوار (۲۰۱۷) مبنی بر اینکه دانشجویان پزشکی دانشگاه لاهور پاکستان اشتراک دانش را درک کرده و مشارکت کلاسی و بحث گروهی بین دانشجویان آنها را تحریک می‌کرد تا دانش خود را با هم‌تایان خود به اشتراک بگذارند، همخوانی دارد. نتایج پژوهش حاضر حاکیست دانشجویان موافق هستند که به نفع همه است که دانش را با دیگران به اشتراک بگذارند و هر زمان که برایشان مقدور باشد دانش خود را در اختیار همسالانشان قرار دهند.

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد از نظر دانشجویان مهمترین موانع به اشتراک گذاری دانش، نداشتن ارتباط با دیگران، نبود فرهنگ اشتراک گذاری دانش و ترس از بهتر عمل کردن دیگران بوده است. یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج پژوهش جر یوئن و شاهین مجید (۲۰۰۷) در خصوص رقابت شدید بین دانشجویان برای عملکرد بهتر از همکلاسی‌های خود و فقدان عمق در رابطه،

و با نتایج علی و خان (۲۰۱۶) مبنی بر بهتر عمل کردن دیگران، و با نتایج رفیق و انوار (۲۰۱۹) مبنی بر اینکه دانشجویان پزشکی در پاکستان، دادن و گرفتن همچنین فقدان فرهنگ اشتراک دانش را به عنوان موانع بزرگ اشتراک دانش شناسایی کردند، همخوانی دارد؛ اما با نتایج پژوهش مجید و دیگران (۲۰۱۵) مبنی بر خجالتی بودن و ضعف مهارت‌های زبانی که از موانع اشتراک‌گذاری دانش شناسایی شدند همچنین با یافته‌های ارسطوپور و دیگران (۱۴۰۰) که نشان دادند عوامل انسانی و راهبردهای رهبری مهمترین موانع اشتراک دانش از نظر اعضای هیئت‌علمی و کارکنان دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه فردوسی مشهد هستند و با یافته‌های اونگ و دیگران (۲۰۱۱) مبنی بر اینکه مشکلات فناوری اطلاعات و ارتباطات، فقدان اعتماد به نفس، محدودیت‌های بیرونی، خودکارآمدی و ویژگی‌های اجتماعی موانعی برای تبادل و تسهیم دانش در میان دانشجویان دوره کارشناسی در مالزی است همخوانی ندارد. به نظر می‌رسد موانع فردی و سازمانی در اشتراک دانش دانشجویان وجود دارد و با توجه به بافت اجتماعی و فرهنگی جوامع مختلف علمی، نقش و تأثیر هر یک از این عوامل متفاوت است.

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد از نظر دانشجویان کمک به دیگران، یادگیری از دیگران، مبادله دانش، و حفظ روابط متقابل از مهمترین انگیزه‌های اشتراک دانش بشمار می‌رود این یافته‌ها با نتایج کفاشان کاخکی، آسمان دره و محمدیان (۱۳۹۶) مبنی بر تأثیر انگیزش بر نگرش و قصد اشتراک دانش دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد، با یافته‌های مالمیر و ضیایی (۱۳۹۸) مبنی بر تأثیر مثبت عوامل انگیزشی درونی و بیرونی بر تسهیم دانش کارکنان آرشو ملی ایران، با یافته‌های میرزنده‌دل، فهیمی‌فر و نوروزی (۱۴۰۱) مبنی بر اینکه انگیزش یکی از عوامل مؤثر بر تسهیم دانش در پارک علم و فناوری گیلان بوده، با یافته‌های منطقی و دیگران (۱۴۰۲) مبنی بر اینکه انگیزش بیرونی و درونی یکی از عوامل اعتمادآفرین مؤثر بر تسهیم دانش سازمانی است همخوانی دارد. همچنین با نتایج الرحمان و دیگران (۲۰۱۱) مبنی بر تأثیر انگیزه در رفتار اشتراک دانش دانشجویان دو دانشگاه لومس و کومساتس، با نتایج وی و دیگران (۲۰۱۲) در خصوص نگرش مثبت نسبت به اشتراک دانش دانشجویان کارشناسی ارشد در دانشگاه‌های دولتی و خصوصی، و با نتایج حسین و دیگران (۲۰۲۱) مبنی بر مفید بودن انگیزه فردی برای تشویق به اشتراک‌گذاری دانش و بهبود عملکرد یادگیری دانشجویان، و با نتایج اسلام، نورین و مصطفی (۲۰۱۷) مبنی بر اینکه یادگیری از یکدیگر انگیزه اصلی برای اشتراک دانش دانشجویان دانشکده هنر دانشگاه داکا است، همخوانی دارد.

نتایج حاصل از فرضیه اول پژوهش نشان داد تفاوت معناداری بین میانگین اشتراک دانش دانشجویان تحصیلات تکمیلی زن و مرد دانشگاه تبریز وجود دارد و مردان بیشتر از زنان دانش خود را به اشتراک می‌گذارند. به نظر می‌رسد حس رقابت در بین مردان کمتر از زنان است از این‌رو، مردان دانش خود را بیشتر از زنان به اشتراک می‌گذارند.

همچنین نتایج حاصل از فرضیه پژوهش نشان داد بین مؤلفه اشتراک دانش و سن دانشجویان رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. یعنی سن دانشجویان در رفتار اشتراک دانش آنها تأثیرگذار است. این یافته‌ها با نتایج مطالعه کابا و دیگران (۲۰۲۳) که مشخص شد کارکنان غیردانشگاهی در گروه‌های سنی ۵۰ و بالاتر نسبت به کارکنان گروه‌های سنی ۴۹ سال و پایین‌تر، دانش بیشتری به اشتراک می‌گذارند، همسو است.

نتایج آزمون تحلیل واریانس نیز نشان داد که میانگین میزان اشتراک دانش در گروه‌های عمده تحصیلی، اختلاف معناداری با هم ندارند. بنابراین، فرضیه پژوهش در این زمینه تأیید نشد. به نظر می‌رسد دانشجویان تحت تأثیر فناوری اطلاعات و دسترسی همه جانبه به انواع اطلاعات و دانش، در اشتراک دانش مشارکت می‌کنند. بنابراین، در این گروه‌ها تفاوت معنادار مشاهده نشد.

نتایج حاصل از فرضیه دوم پژوهش نیز نشان داد نگرش دانشجویان نسبت به اشتراک دانش بر اساس گروه‌های عمده تحصیلی متفاوت است و به این صورت، فرضیه پژوهش مورد تأیید قرار گرفت. این یافته‌ها با نتایج کفاشان کاخکی و دیگران (۱۳۹۵) مبنی بر تأثیر نگرش بر قصد اشتراک دانش دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی شیراز، و با یافته‌های منطقی و دیگران (۱۴۰۲) مبنی بر اینکه نگرش به تسهیم دانش یکی از عوامل اعتمادآفرین مؤثر بر تسهیم دانش سازمانی است همخوانی دارد. همچنین با نتایج علی و خان (۲۰۱۶) مبنی بر داشتن نگرش مثبت محققان پژوهشی نسبت به اشتراک دانش و با نتایج وی و دیگران (۲۰۱۲) مبنی بر داشتن نگرش مثبت دانشجویان دانشگاه‌های دولتی و خصوصی نسبت به اشتراک دانش، و با نتایج نزالحق

وهایک (۲۰۱۸) مبنی بر اینکه که نگرش و استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات از عوامل کلیدی برای افزایش دانش در میان دانشجویان است، و با نتایج کابا و دیگران (۲۰۲۳) مبنی بر داشتن نگرش مثبت کارکنان غیردانشگاهی از هند و امارات نسبت به اشتراک دانش، همسو است.

نتایج حاصل از فرضیه سوم پژوهش نیز نشان داد رابطه معناداری بین کل ویژگی‌های اشتراک دانش و میزان اشتراک دانش وجود دارد. جهت رابطه بین کل ویژگی‌های اشتراک دانش و میزان آن مثبت و شدت همبستگی به دست آمده در حد متوسط است. نتایج تحلیل رگرسیونی خطی چندگانه نشان داد مؤلفه‌های انگیزه به اشتراک‌گذاری دانش، نگرش به اشتراک‌گذاری دانش و انواع اطلاعات و دانش برای اشتراک‌گذاری مهمترین عواملی هستند که اشتراک‌گذاری توسط دانشجویان دانشگاه تبریز را تبیین می‌کنند.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

هدف از پژوهش حاضر بررسی الگوهای رفتار اشتراک دانش دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز است. یکی از عواملی که نقش زیادی در توسعه و گسترش علم و دانش در جامعه دانشگاهی اعم از استادان و دانشجویان دارد؛ اما کمتر به آن پرداخته شده است، توجه به الگوهای رفتار اشتراک دانش در بین دانشجویان است. اشتراک دانش در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز می‌تواند به نتایج مثبتی منجر شود. اشتراک دانش می‌تواند تبادل ایده‌ها، تجارب و دانش را در بین دانشجویان تسهیل کند و به بهبود و گسترش دانش و فهم عمیق‌تر موضوعات مورد مطالعه منجر شود. از یک سو، اشتراک دانش در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز می‌تواند به دستیابی به روش‌های جدید تحقیق و مطالعه کمک کند. همچنین، اشتراک دانش می‌تواند به تعاملات بین رشته‌های مختلف و همچنین بین دانشگاه‌ها و مؤسسات تحقیقاتی مختلف منجر شود. این ارتباطات می‌تواند به نتایج پژوهشی بهتر و نوآوری در حوزه‌های مختلف منجر شود. از سوی دیگر، اشتراک دانش در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز می‌تواند افزایش همکاری و تعامل در بین دانشجویان را در پی داشته باشد، این تعاملات می‌تواند منجر به تشکیل گروه‌های کاری و پروژه‌های مشترک شود و توانایی همکاری و حل مسئله در دانشجویان تکمیلی دانشگاه تبریز را افزایش دهد. به طور کلی، اشتراک دانش در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز می‌تواند به تحقق اهداف آموزشی و پژوهشی دانشگاه تبریز کمک کند. همچنین اشتراک دانش می‌تواند به افزایش کیفیت تحصیلات تکمیلی و ارتقای سطح دانشجویان آن کمک شایانی نماید. پیشنهادهای کاربردی و پژوهشی زیر می‌تواند در دانشگاه تبریز مورد استفاده قرار گیرد:

- دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز از اشتراک دانش آگاهی چندانی نداشتند در این زمینه پیشنهاد می‌شود در جهت آموزش و راهنمایی دانشجویان و بهبود اشتراک دانش آنها برنامه‌ریزی‌های لازم از سوی مدیران دانشگاه اجراء شود.
- پیشنهاد می‌شود که کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی برگزار شود، که به آنها مهارت‌های لازم برای اشتراک دانش و تبادل ایده‌ها را آموزش دهد.
- پیشنهاد می‌شود که زیرساخت و پلتفرم الکترونیکی برخط جهت استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز ایجاد شود، که به دانشجویان امکان می‌دهد دانش خود را با دیگر دانشجویان به اشتراک بگذارند و در عین حال از دانش دیگران بهره‌برداری کنند. این پلتفرم می‌تواند شامل امکاناتی مانند ارسال پست‌های آموزشی، برگزاری وبینارها و گفتگوهای الکترونیکی برخط، ارائه جواب به پرسش‌ها و مشاوره‌های تخصصی باشد.
- پیشنهاد می‌شود که امکان استفاده از فناوری‌های جدید مانند هوش مصنوعی و تحلیل داده‌ها برای ایجاد نظام‌های هوشمند جهت اشتراک دانش و تبادل ایده‌ها در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی بررسی شود.
- پیشنهاد می‌شود که موانع درون‌سازمانی اشتراک دانش از جمله نبود فرهنگ به اشتراک‌گذاری دانش دانشجویان مورد بررسی قرار گیرد.
- پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌هایی مشابه با پژوهش حاضر در بین دانشجویان کارشناسی و تحصیلات تکمیلی سایر دانشگاه‌ها انجام شود و نتایج آنها با نتایج پژوهش حاضر مقایسه شود.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

نویسندگان اصول اخلاقی را در انجام و انتشار این پژوهش علمی رعایت نموده‌اند و این موضوع مورد تأیید همه آنهاست.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

حامی مالی

حمایت مالی از این پژوهش از طرف دانشگاه تبریز دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی در قالب پژوهانه پایان‌نامه دانشجویی نویسنده اول و همچنین پژوهانه برای سایر نویسندگان انجام شده است.

سپاسگزاری

این پژوهش برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد با عنوان «بررسی الگوهای رفتار اشتراک دانش در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز»، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه تبریز به راهنمایی دکتر افشین حمدی‌پور است. در این راه، از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه تبریز به خاطر همکاری در اجرای پژوهش حاضر سپاسگزاری می‌شود.

منابع

- ارسطوپور، شعله؛ کفاشان کاخکی، مجتبی و محمدیان، زهرا (۱۴۰۰). سنجش فرهنگ سازمانی و موانع اشتراک دانش با هدف طراحی زیرساخت اشتراک دانش: یک مطالعه موردی. *پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۱۱(۲)، ۱۸۷-۲۱۰.
- جعفرزاده کرمانی، زهرا (۱۳۹۴). بررسی تأثیر عوامل فردی بر رفتار اشتراک دانش اعضای هیات علمی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی، *پژوهش‌نامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۵(۲)، ۴۰-۶۱.
- حسن‌زاده، محمد (۱۳۸۶). *مدیریت دانش: مفاهیم و زیرساخت‌ها*. تهران: انتشارات کتابدار.
- زوارقی، رسول؛ حمدی‌پور، افشین؛ قاسمی‌زاده، فیروزه (۱۳۹۷). بررسی و تحلیل انگیزه‌ها، میزان و عوامل تأثیرگذار بر استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی از شبکه‌های اجتماعی علمی در دانشگاه تبریز. *مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی*، ۱۰(۲)، ۲۷-۵۳.
- فرج‌پهلوی، عبدالحسین؛ سلیمان‌پور قزاقلو، سمیرا؛ حیدری، غلامرضا (۱۳۹۵). اشتراک دانش و عوامل مؤثر بر آن در میان دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز در سال تحصیلی ۹۳-۹۴. *مطالعات کتابداری و علم اطلاعات*، ۱۸، ۱۹-۴۴.
- کفاشان کاخکی، مجتبی؛ آسمان‌دره، یاسر؛ محمدیان، زهرا (۱۳۹۶). سنجش میزان تأثیر عوامل مؤثر بر شکل‌گیری رفتار اشتراک دانش از دیدگاه دانشجویان (مطالعه موردی: دانشگاه فردوسی مشهد). *پژوهش‌های نظری و کاربردی در علم اطلاعات و دانش‌شناسی*، ۷(۱)، ۱۷۳-۱۵۳.
- کفاشان کاخکی، مجتبی؛ کمال‌زاده، سهیلا؛ نجی، آرزو؛ رجبی، مریم (۱۳۹۵). پیش‌شرط‌ها و پیامدهای قصد اشتراک دانش در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی شیراز. *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۱۹(۳)، ۷۳-۹۷.
- کیخا، فاطمه (۱۳۹۷). عوامل اعتماد بین فردی مؤثر بر رفتار اشتراک دانش در جوامع مجازی. *پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران*، ۳۴(۱۱)، ۳۰۰-۲۷۵.
- مالمیر، آریتا، و ضیایی، ثریا (۱۳۹۸). سنجش تأثیر عوامل انگیزشی بر تسهیم دانش (مطالعه موردی کارکنان آرشیو ملی ایران). *مدیریت منابع و خدمات اطلاعاتی*، ۱۶(۱)، ۱۱-۲۶.
- منطق، حسن، زندیان، فاطمه، حسن‌زاده، محمد، و شریف، عاطفه. (۱۴۰۲). عوامل اعتمادآفرین مؤثر بر تسهیم دانش سازمانی: مطالعه دلفی. *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، <https://doi.org/10.30481/lis.2023.392961.2060>
- میرزنده‌دل، مرجان؛ فهیمی‌فر، سپیده، و نوروزی، علیرضا (۱۴۰۱). تحلیل سلسله مراتبی تسهیم دانش در پارک علم و فناوری گیلان. *تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی*، ۵۶(۲)، ۵۹-۷۴.
- محمودی توپکانلو، حسن (۱۳۹۶). بررسی تأثیر بسترهای سه‌گانه فرهنگ اطلاعاتی، رفتار استفاده از اطلاعات و عوامل شناختی-اجتماعی بر رفتار اشتراک دانش در جوامع دانشگاهی. پایان‌نامه دکتری. دانشگاه فردوسی مشهد.

References

- Ali, N., & Khan, D. (2016). Behavioural mechanism of knowledge sharing pattern among research Scholars. In *Proceedings of the International Conference on Digital Libraries* (pp. 785-798). TERI.
- Aljaaidis, K., Bagais, O & Al-Moataz, E. (2020). Knowledge sharing and individuals' effectiveness in educational institutions. *Management Science Letters*, 10(15), 3477-3484. <https://doi.org/10.5267/j.msl.2020.7.001>
- Arastoopoor, S., Kaffashan Kakhki, M., Mohamadian, Z. (2022). Evaluating barriers to organizational culture and knowledge sharing for designing a knowledge sharing infrastructure: A case study. *Library and Information Science Research*, 11(2), 187- 210. <https://doi.org/10.22067/infosci.2021.24028.0> (In Persian)
- Arif, M., Qaisar, N., & Kanwal, S. (2022). Factors affecting students' knowledge sharing over social media and individual creativity: An empirical investigation in Pakistan. *The International Journal of Management Education*, 20(1), 100598. <https://doi.org/10.1016/j.ijme.2021.100598>
- Cheng, M.-Y., Ho, J. S.-Y., & Lau, P. M. (2009). Knowledge sharing in academic institutions: A study of Multimedia University Malaysia. *Electronic Journal of knowledge management*, 7(3), 313-324.
- Chong, C. W., Teh, P.-L., & Tan, B. C. (2013). Knowledge sharing among Malaysian universities' students: do personality traits, class room and technological factors matter? *Educational Studies*, 40(1), 1-25. <https://doi.org/10.1080/03055698.2013.825577>
- Chow, W. S., & Chan, L. S. (2008). Social network, social trust and shared goals in organizational knowledge sharing. *Information & management*, 45(7), 458-465. <https://doi.org/10.1016/j.im.2008.06.007>
- Deng, H., Duan, S. X., & Wibowo, S. (2023). Digital technology driven knowledge sharing for job performance. *Journal of Knowledge Management*, 27(2), 404-425. <https://doi.org/10.1108/JKM-08-2021-0637>
- Dzandu, M. D., Boateng, H., & Tang, Y. (2014). Knowledge sharing idiosyncrasies of university students in Ghana. In *Service Science and Knowledge Innovation: 15th IFIP WG 8.1 International Conference on Informatics and Semiotics in Organizations, ICISO 2014, Shanghai, China, May 23-24, 2014*. https://doi.org/10.1007/978-3-642-55355-4_36 *Proceedings 15* (pp. 348-357). Springer Berlin Heidelberg. https://doi.org/10.1007/978-3-642-55355-4_36
- Farajpahlou, A., soleimanpour, s., & Heidari, G. (2017). Knowledge sharing and factors affecting it among postgraduate students of Shahid Chamran University of Ahvaz in the academic year 2014-2015. *Journal of Studies in Library and Information Science*, 8(18), 19-44. <https://doi.org/10.22055/slis.2016.11628> (In Persian)
- Fullwood, R., Rowley, J., & Delbridge, R. (2013). Knowledge sharing amongst academics in UK universities. *Journal of Knowledge Management*, 17(1), 123-136. <https://doi.org/10.1108/13673271311300831>
- Haas, M. R., & Hansen, M. T. (2005). When using knowledge can hurt performance: The value of organizational capabilities in a management consulting company. *Strategic management journal*, 26(1), 1-24. <https://doi.org/10.1002/smj.429>
- Hassanzadeh, M. (2007). *Knowledge management: Concepts and infrastructures*. Tehran: Ketabdar Publications. (In Persian)
- Hosen, M., Ogbeibu, S., Giridharan, B., Cham, T.-H., Lim, W. M., & Paul, J. (2021). Individual motivation and social media influence on student knowledge sharing and learning performance: Evidence from an emerging economy. *Computers & Education*, 172, 104262. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2021.104262>
- Islam, S., Nowrin, S., & Mostofa, S. M. (2017). Knowledge sharing pattern among the arts faculty students of Dhaka University: A survey. *DESIDOC Journal of Library & Information Technology*, 37(4). <https://doi.org/10.14429/djlit.37.4.9952>
- Jafarzadeh, z. (1394). The analysis of individual factors on knowledge sharing behavior of library and information science faculties. *Library and Information Science Research*, 5(2), 40-61. <https://doi.org/10.22067/riis.v5i2.38494> (In Persian)

- Jer Yuen, T., & Shaheen Majid, M. (2007). Knowledge-sharing patterns of undergraduate students in Singapore. *Library Review*, 56(6), 485-494. <https://doi.org/10.1108/00242530710760382>
- Kaba, A., Eletter, S., Ramaiah, C. K., & El Refae, G. A. (2023). Demographic differences in attitude, subjective norms, behavioral intention, and knowledge sharing behavior: an empirical study of non-academic staff from India and the UAE. *VINE Journal of Information and Knowledge Management Systems*. <https://doi.org/10.1108/VJIKMS-07-2022-0235>
- Kaffashan Kakhki, M., Aseman doreh, Y., & Mohamadian, Z. (2017). Measuring the effect of effective factors on the formation of knowledge sharing behavior from student's perspective (Case study: Ferdowsi University of Mashhad). *Library and Information Science Research*, 7(1), 153-173. (in Persian) <https://doi.org/10.22067/rriis.v7i1.61819>
- Kafashan.k, M., Kamalzadeh, S., Naji, A., & Rajabi, M. (2016). Preconditions and consequences of knowledge sharing intention among graduate students of Shiraz University of Medical Sciences. *Library and Information Sciences*, 19(3), 73-97. (in Persian)
- Keikha, F. (2018). Interpersonal trust factors affecting knowledge sharing behavior in virtual communities. *Iranian Journal of Information Processing and Management*, 34(1), 275-300. (in Persian) <https://doi.org/10.35050/jipm010.2018.010>
- Mahmoudi Topkanlou, Hassan (2016). Investigating the impact of the three platforms of information culture, information use behavior and cognitive-social factors on knowledge sharing behavior in academic communities. Dissertation. Ferdowsi University of Mashhad, Faculty of Education and Psychology. (in Persian)
- Majid, S., Idio, C. D., Liang, S., & Zhang, W. (2015). Preferences and motivating factors for knowledge sharing by students. *Journal of Information & Knowledge Management*, 14(01), 1-9. <https://doi.org/10.1142/s0219649215500045>
- Malmir, A. & Ziaei, S. (2019). Measuring the Impact of Motivational Factors on Knowledge Sharing (Case Study of Iranian National Archives). *Knowledge and Information Management*, 6(1), 11-26. <https://doi.org/10.30473/MRS.2020.46415.1379> (In Persian)
- Mantegh, h., Zandian, F., HasanZadeh, M., & Sharif, a. (2023). Trust-building factors affecting organizational Knowledge sharing: a Delphi study. *Library and Information Sciences*, Articles in Press. <https://doi.org/10.30481/lis.2023.392961.2060> (In Persian)
- Mirzendehtdel, M., Fahimifar, S., & Noruzi, A. (2022). Hierarchical analysis of knowledge sharing in Guilan Science and Technology Park. *Academic Librarianship and Information Research*, 56(2), 59-74. <https://doi.org/10.22059/jlib.2022.347829.1633> (In Persian)
- Ong, H.-B., Yeap, P.-F., Tan, S.-H., & Chong, L.-L. (2011). Factors influencing knowledge sharing among undergraduate students. *Industry and Higher Education*, 25(2), 133-140. <https://doi.org/10.5367/ihe.2011.0035>
- Ryan, S. D., Zhang, X., Prybutok, V. R., & Sharp, J. H. (2012). Leadership and knowledge management in an e-government environment. *Administrative sciences*, 2(1), 63-81. <https://doi.org/10.3390/admsci2010063>
- Rafique, G. M., & Anwar, M. A. (2017). Motivating knowledge sharing among undergraduate medical students of the University of Lahore, Pakistan. *Journal of Information & Knowledge Management*, 16(04), 1750041. <https://doi.org/10.1142/S0219649217500411>
- Rafique, G. M., & Anwar, M. A. (2019). Barriers to knowledge sharing among medical students in Pakistan. *Journal of Hospital Librarianship*, 19(3), 235-247. <https://doi.org/10.1080/15323269.2019.1628566>
- Saad, A., & Haron, H. (2013). A case study of academics' knowledge sharing motivations at Malaysian public academic institutions. *International Foundation for Research and Development (IFRD)*, 265-274. <https://doi.org/10.22610/jevr.v4i9.130>
- Snyder, J., & Eng Lee-Partridge, J. (2013). Understanding communication channel choices in team knowledge sharing. *Corporate Communications: An International Journal*, 18(4), 417-431. <https://doi.org/10.1108/ccij-03-2012-0026>
- Ugochi Isika, N., Akmar Ismail, M., & Fauzi Ahmad Khan, A. (2013). Knowledge sharing behaviour of postgraduate students in University of Malaya. *The Electronic Library*, 31(6), 713-726. <https://doi.org/10.1108/EL-02-2012-0021>

- Ur-Rehman, Z., Khan, A. J., Dost, M. K., Wassan, A. A., & Rasool, N. (2011). Knowledge sharing behavior of the students: comparative study of LUMS and COMSATS. *Kuwait Chapter of Arabian Journal of Business and Management Review*, 33(832), 1-12.
- Wamitu, S. N. (2015). Tacit Knowledge Sharing in Public Sector Departments in Kenya. *Open Journal of Business and Management*, 3, 109-118. <https://doi.org/10.4236/ojbm.2015.31011>
- Wang, S., & Noe, R. A. (2010). Knowledge sharing: A review and directions for future research. *Human resource management review*, 20(2), 115-131. <https://doi.org/10.1016/j.hrmr.2009.10.001>
- Wangpipatwong, S. (2009). Factors influencing knowledge sharing among university students. In *Proceedings of the 17th International Conference on Computers in Education* (800-807). Hong Kong: Asia-Pacific Society for Computers in Education.
- Wei, C. C., Choy, C. S., Chew, G. G., & Yen, Y. Y. (2012). Knowledge sharing patterns of undergraduate students. *Library Review*, 61(5), 327-344. <https://doi.org/10.1108/00242531211280469>
- Wei C. C., Mustamil, N., Mahabub Alam, M., Highe Khan, A., & Sabbir Rahman, M. (2014). A comparative study of knowledge sharing pattern among the undergraduate and postgraduate students of private universities in Bangladesh. *Library Review*, 63(8/9), 653-669. <https://doi.org/10.1108/lr-12-2013-0157>
- World bank (2021). Realizing the World Bank Group's knowledge potential for effective development solutions: A strategic framework. *The World Bank Group*.
- Zavaraqi, R., Hamdipour, A., & Ghasemizadeh, F. (2018). Investigating and analyzing the motivations, amount and affecting factors of postgraduate students of scientific social networks: University of Tabriz case study. *Interdisciplinary Studies in the Humanities*, 10(2), 27-53. <https://doi.org/10.22035/isih.2018.278> (In Persian)

